БYХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Yнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

...5 (8907) | 1959 оной мартын 31, вторник | Сэн 20 мүнгэн

...удөөгэй партийна организацинуудай шухала зорилго

...С-эй ээлжээтэбэшэ XXI ...совет арадай ажабайдалые ...һайжаруулхын тула хүдөө ...н продуктнуудые улам ехээр ...г болохо дайшалхы зорилго ...оно таряашадай урда табиба. ...шухала зорилгые бодото хэрэг ...нь бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ ...ороной, тэрэ тоодо республи... ажалшад эдэбхитэйгээр ...алсажа, долоон жэлэй түрүү...жэлдэ—1959 ондо ниитын ма...лаг шэмэ дээшэлүүлхэ талаар ...ой уялгануудые абаа.

...уялгануудай дүүргэлтэ нэн ...н хүдөө ажахын бүхы урга...удай, сабшалангай ургасые ...дээшэлүүлжэ, ниитын малда ...н хүрэхэ бүдүүн, шэмэтэ, кон...рованнэ тэжээл бэлэдхэхэ ...ээ дулдыдаха байһаниинь ...хэ.

...у малдаа элбэг дэлбэг үбһэ ...л бэлэдхэхэ талаар Курумка...аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ ...зой гэшүүд һайн үүсхэл гарга...байна. Тэдэнэр байгша ондо ...лангай ургасые хоёр дахин ...үүлжэ, 1959 ондо үргэлжэ ...н гектар бүриһөө 15 центнер, ...дадаг сабшалангай гектар ...өө 25 центнер үбһэ хуряаха ...абажа, республикын бүхы ...нигуудта, совхозой хүдэлмэ...шэдтэ болон хүдөө ажахын ...элтэдтэ хандаа.

...һая механизаторнуудай, ку...шадай республиканска ...боложо, тэндэ хабаадагшад ...элдэ тарилгын ургасые нё...ойхиһоо гектар бүриин 3—4 ...рээр дээшэлүүлхэ, гектар бү... 300 центнер кукурузын но...шэ набша ургуулжа абахын ...тэмсэе гэжэ Бурядай хүдөө ...н хүдэлмэрилэгшэдые уряа...

...ниитын энэ хүдэлөөе тол...хүтэлбэрилжэ, малдаа элбэг ...жээл бэлдэхэ хэрэгтэ арад ...эмхидхэн хабаадуулха гээ...лхозой болон совхозой пар...эхин организацинуудай гол ...зорилго болоно.

...аа үбһэ тэжээлээр һайса хан...үдэлмэриие партийна органи...н зүбөөр хүтэлбэрилжэ, арад ...эмхидхэн ударидажа байһан ...зуудта энэ ажал эршэмтэй ...р, урагшатайгаар ябуулаг... Жэшээлхэдэ, Курумканай ...й Сталинай нэрэмжэтэ кол... партийна эхин организаци ...гээ малда бардам хүрэхэ тэ... бэлэдхэлгын удхашанарые ...нигуудта ойлгуулжа үгэхэһөө ...бригадануудай хоорондо со...стическэ мүрысөө эмхидхэжэ, ...гэлжэ тэрэнэй дүн гаргадаг. ...рганизациин коммунистнууд ...удалые өөһэдынгөө суглаан, ...й заседани дээрэ зүбшэн ...д, нилээд ехэ хүдэлмэри хэ...йна. Мүнөө үедэ Курумкан ...эрэхи эгээл ехэ һубаг канава

бүрин заһабарилагдажа, 450 гектарай шэнэ газар уһалагдаха юм. Иигэжэ кукуруза тариха 240 га талмай бүхыдөө уһалагдаха болоно. Тэрэ һубагые заһабарилгада 40 гаран колхознигууд хабаадана. Кукуруза ургуулха звено (тэрэнэй даагшань коммунист нүхэр Федосеев) поли дээрэ наг шэбхэ тарааха талаар нилээд хүдэлмэри хээ.

Энэ колхозой партийна эхин организаци механизаторнуудай культурна ажабайдалые һайжаруулхын тула 50 хүнэй байратай ниитын столовотой, улаан булантай, банитай байшан барюулжа дүүргэхэнь.

Мүн Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организаци сабшалангайнгаа ургасые дээшэлүүлхэ талаар нилээд ехэ эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулна. Тус колхозой Караликска уһалууриин системын үһые арьбадхажа, уһалагдадаг сабшалангай талмай 750 гектараар ехэ боложо, хамта дээрэ колхозой уһалагдадаг сабшалан 2 мянган гектар хүрэхэ зэргэтэй болоно. Энэ харюусалгатай хүдэлмэри коммунистнууд болон комсомолшуудай үүсхэл оролдолгоор хэгдэжэ байна.

Доторойнгоо арга боломжонуудые һайнаар хэрэглэжэ, малдаа элбэг ехэ тэжээл бэлэдхэхэ хэмжээнүүдые республикын колхоз болон совхозой олон партийна эхин организацинууд абажа байна.

Гэбэшье бүхыдөө ниитынгээ малые бардам тэжээлээр хангаха хүдэлмэри республикын олонхи партийна эхин организацинууд һулаар эмхидхэнэ.

Кукурузын поли болон сабшалангай газар дээрэ наг шэбхэ тарааха арга боломжо бүхы колхозуудта бии байбашье, зарим партийна эхин организацинууд энэ шухала хүдэлмэриие хинан хүтэлбэрилнэгүй. Жэшээнь, һүүлшын мэдээгээр Закаменай, Яруунын, Хэжэнгын аймагуудай колхозууд поли дээрэ шэбхэ гаргаха түсэбөө оройдоо 7—14 процент дүүргээд байна.

Мүнөө үедэ республикын олон түрүү малшад өөһэдынгөө хүсөөр отара, гүүртынгээ малые элбэг тэжээлээр хангаха уялгануудые абаад, даажа абаһан сабшалангайнгаа газарые уһалха, үтэгжүүлхэ, мүн фермэ шадараа кукуруза, турнепс, зелёнко тариха хүдэлмэри ябуулжа байна. Малшадай энэ эдэбхи үүсхэлые партийна эхин организацинууд халуунаар дэмжэжэ, тэрэниие үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, тэдэндэ ёһотой туһаламжа хүргэхэ зэргэтэй.

Ниитын малда бардам тэжээл бэлэдхэхэ асуудалые партийна суглаан, бюрогой заседани дээрэ саг үргэлжэ зүбшэн хэлсэжэ, тэрээндэ бии байһан дутагдалнуудые усадхаха тушаа партийна организаци бүхэн хэмжээ абаха ёһотой.

ВЦСПС-эй ПЛЕНУМ

...Р-эй профсоюзуудай XII ...дээрэ һунгагдаһан Профес...ьна Союзуудай Бүхэсоюзна ...льна Соведэй пленум Сою... Байшангай Октябрьска зал ...ртын 28-да болоо.

...ПС-эй президиумые 21 хүн...ленум һунгаа.

...р В. В. Гришин ВЦСПС-эй ...эгшээр нэгэн дуугаар һун...а. Нүхэд А. А. Булгаков, ...Мусаханов, Т. Н. Николаев, ...Прохоров; Л. Н. Соловьев; ...Шевченко ВЦСПС-эй секретарьнуудаар һунгагдаһан байна.

КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гэй секретарь нүхэр А. И. Кириченко ВЦСПС-эй пленумэй хүдэлмэридэ хабаадалсаа.

* * *

Профсоюзуудай XII съездээр һунгагдаһан Шалгалтын комиссиин заседани мүн лэ болоо.

Нүхэр Я. С. Кувшинов профсоюзуудай Шалгалтын комиссиин түрүүлэгшээр нэгэн дуугаар һунгагдаба.

(ТАСС).

...й генеральна секретарь Д. Хаммаршельд Москваһаа мордобо

...эмэл Нацануудай Органи...н генеральна секретарь Даг ...аршельд, тэрээнтэй хамта ...һан хүнүүд СССР-тэ гурбан ... турщада байһанайнгаа ...р мартын 28-да Москваһаа ...Замдаа Прага хүрөөд, тэрэ ...орохо юм.

...эй генеральна секретарь Даг Хаммаршельд ябахынгаа урда тээ аэродром дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Москвада аяншалһан тухайгаа хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ иигэжэ мэдүүлээ:

Эндэ айлшалха аргатай байһандаа би ехэ ханангиб. Минии эндэ ерээшэ урда мэтэ туһатай байха.

(ТАСС).

Олон миллион гектар виноград таригдаба

...а Азиин болон Закавказиин ...икануудта виноградай һөөг ...эхилээ. Мүн Украинада, ...ида болон Россин Федера...да зүгэй нютагуудта вино...һөөг олоор тариха бэлэдхэл ...һайнхай. Мүнөө виноградай ...н талмай 755 мянган гек...о. Энэ жэлдэ виноградай шэнэ һөөг 150 мянга гаран гектар талмай дээрэ, долоон жэлэй туршада нэгэ миллион гектарһаа үлүү талмайда таригдаха юм. Виноград тарилгаар үнинһөө хойшо алдаршаһан Франци болон Итали гэхэ мэтын оронуудые СССР хүдөө ажахын энэ һалбаряар ахин гараха байна.

(ТАСС).

Республикын Министрнүүдэй Соведтэ

1959 ондо республикын колхоз, совхозуудта газар уһалха тухай

Республикын колхоз, совхозуудта сабшалан, бэлшээри, хахалагдаһан газар, огород уһалха ехэ арга боломжо бии байна. Тэдэ газар дээрэһээ үбһэ ногооной, тэжээлэй бусадшье ургамалнуудай ехэ ургаса абажа, ниитынгээ малые үбһэ тэжээлээр хангаха, орооһо таряа, хартаабха, овощь ехээр абаха арга боломжо бии юм. Гэхэтэй хамта иимэ ехэ арга боломжо тон муугаар хэрэглэгдэнэ. Зарим колхозуудай бригаданууд болон сабшалан эрхилэгшэд лэ сабшалангай, мүн бусад ургамалнуудай муу бэшэ ургаса хуряан абана. Харин тиихэдэ диилэнхи колхозууд уһалагдадаг газартай байбашье, хүдөө ажахын ургамалнуудай һайн ургаса хуряажа шаданагүй. Эдэ колхозууд жэл бүри үбһэ тэжээл, орооһо таряа худалдан абажа, колхознигуудай ажалта үдэртэ хубаагдаха зэргэтэй ехэ мүнгэн зөөри үринэ гээшэ.

Республикын колхоз, совхозуудта газар уһалха нормо, болзор тогтоогдоногүй, газар уһалха хүнүүд хүсэд хүрэхөөр томилогдоногүй. Колхозууд заримандаа 1000 гектарта, мүн тэрээнһээ дээшэшье газарта сабшалан уһалхын тула оройдоол 3—4 хүниие томилдог байна. Энээнһээнь боложо уһалалгын шанар муудана, сабшалан уһалха болзорынь унжагайруулагдана. Иимэ ушарһаа газар уһалхаар томилогдоһон хүнүүд уһалагдаха газарта хэм хэмжээгүй ехэ уһа зүндэнь лэ табиха баатай болодог юм. Энээнһээ уламжалан уһалагдаһан газарай зарим хубинь намагжана, үндэр добо газарынь уһалагдангүй үлэшэнэ.

Олохон колхоз, совхозууд уһа бүлэжэ гаргадаг хүсэ ехэтэй станцинуудтай, бороогой уһа тогтоохо түхеэрэлгэнүүдтэй байбашье, тэдэнээ 1958 оной туршада тон муугаар хэрэглээ.

Республикын олохон колхозууд сабшалангай, таряалангай газар, мүн бусадшье газар уһалха ажалда хүдэлдэг гэшүүдтээ буруугаар түлөөһэ үгэнэ.

Республикын олохон аймгүйсэдком, Хүдөө ажахын министерство 1959 оной туршада газар уһалха хүдэлмэридэ урда жэлнүүдэйхидэл адли муугаар бэлэдхэжэ байна. Газар уһалха хүнүүд олохон колхозуудта мүнөөшье болотор шэлэгдээгүй байһаар, газар уһалха хүнүүд һургагдаагүй. Уһалагдаха газарын звенонуудта даалгагдажа үгтөөдүй байна. Һайрамай уһа тогтоохо, уһа бүлэдэг станцинуудые ашаглаха хүдэлмэри хангалтагүйгөөр хэгдэнэ.

Аймгүйсэдкомууд, республикын Хүдөө ажахын министерство, энэ министерствын уһанай ажахы эрхилдэг управлени газар уһалалгада бэлэдхэлэй хүдэлмэриин хэр зэргээр ябажа байһыень хинан шалганагүй, уһанай ажахы эрхилхэ аймагай управлениин хүдэлмэриие һайжаруулха тушаа хэмжээ абанагүй.

Дээрэ дурсагдаһан дутагдалнуудые дары усадхажа, газар уһалха тушаа бии байһан ехэ арга боломжые һайнаар хэрэглэхын тула Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Совет иигэжэ тогтообо:

1959 оной туршада газар уһалалгада бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ бии байһан дутагдалнуудые усадхаха тушаа хэмжээ абажа, газар уһалдаг һубаг канавануудые, уһа бүлэдэг станцинуудые һайнаар ашаглажа, ехэ газар һайн шанартайгаар уһалха тушаа хэмжээ абахыень аймгүйсэдкомуудые, Бурядай АССР-эй Хүдөө ажахын министерствые уялгалха.

Эдэ хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхын тула иигэжэ дурадхагдаба: бүхы колхоз, совхозуудта 10 хоногой турша соо газар уһалха хүнүүдые шэлэн оложо һургаха; газар уһалха звено бүхэндэ тусхай участогуудые даалгажа үгэхэ; хабарай үедэ газар уһалха ажалые 15—20 үдэрэй турша соо үнгэргэхэ, тиимэһээ газар уһалха хүдэлмэриие түхэреэн сүүдхэ соо эмхидхэхэ; сабшалангай, таряалангай газар уһалха ажалда хүдэлхэ колхознигуудые, совхозуудай хүдэлмэрншэдые ниитын эдеэ хоолоор, хэрэгтэй бүхы юумээр хангаха; тэдэнэртэ резинэ гутал, хэрэгтэй бүхы зэр зэмсэгүүдые үгэхэ шухала; газарай хүрьһэнэй гэдэжэ эхилхэдэ колхозууд, совхозуудтахи уһалууриин системэнүүдые заһахын тула, колхознигуудые, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадые олоор гаргаха, тэрэшэлэн сабшалангай, таряалангай газар, бэлшээри уһалха тушаа эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха.

Уһалагдадаг бүхы газарые шанар һайнтайгаар, эмхитэйгээр уһалхын тула колхозуудай, совхозуудай бригаданууд болон звенонуудай хоорондо социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ шухала. Уһалууриин һубаг канавануудые, уһа бүлэдэг станцинуудые зүбөөр ашаглажа, 1959 оной туршада уһалагдадаг бүхы газарһаа ехэ ургаса хуряажа абаха шухала.

Мүнөө үедэ газар уһалха ажалда хүдэлдэг колхознигуудай урмашалуулагдадаггүй байһые хараадаа абаад, газар уһалагшадай ажалые урмашуулхын тула нэмэлтэ хэмжээ хараалхыень колхозуудай правленинүүдтэ һайшаагдаа. Республикын Хүдөө ажахын министерство 1959 оной туршада сабшалан, бэлшээри, таряалангай газар уһалха совхозуудай хүдэлмэришэдтэ түлөөһэнэй шэнэ гурим зохёохо уялгатай.

1959 ОНОЙ ТУРШАДА САБШАЛАН, БЭЛШЭЭРИ, ТАРЯАЛАНГАЙ, ОГОРОДОЙ ГАЗАР УҺАЛХА АЖАЛДА ХYДЭЛХЭ КОЛХОЗНИГУУД БОЛОН МЕХАНИЗАТОРНУУДТА ТYЛЭГДЭХЭ АЖАЛАЙ ТYЛӨӨҺЭНЭЙ ЖЭШЭЭТЭ ДYРИМ

Республикын колхозуудта бии байһан һубаг. канавануудые, уһа бүлэдэг станцинуудые зүбөөр ашаглажа, сабшалан, бэлшээри, таряалангай, огородой газар уһалхын, 1959 оной туршада хүдөө ажахын ургамалнуудай баян ургаса хуряажа абахын тула газар уһалагшадта ажалай түлөөһэ тогтоохоодоо иимэ дүрим хараадаа абахыень колхозуудай правленинүүдтэ республикын Министрнүүдэй Совет һанамжалба:

сабшалан, бэлшээри уһалха иимэ нормо тогтоохо: нэгэ халаанай туршада хабар, тэрэшэлэн ногооной бултайжа байха үедэ түрүүшынхеэ—2 гектар, хоёрдохёо, гурбадахяа халаан бүридэ 1,5 гектар шанар һайнтайгаар уһалха.

Нэгэ үдэрэй турша соо сабшалан уһалһан хүнүүдтэ ажалай иимэ түлөөһэ тогтоохо:

хабар, мүн нэгэдэхеэ уһалһанайнь түлөө — 2 ажалта үдэр.

хоёрдохёо, гурбадахяа уһалһанайнь түлөө —3 ажалта үдэр.

Уһалагдаһан сабшалангай гектар бүриин түлөө иимэ хэмжээнэй нэмэлтэ түлбэри мүнгөөр үгэхөөр тогтоохо:

Хабарай уһалууриин түлөө — 5 түхэриг, ногооной гаража байха үедэ нэгэдэхеэ уһалһанайнь түлөө—7 түхэриг, хоёрдохёо, гурбадахяа уһалһанайнь түлөө —8 түхэриг түлэхэ.

Ээлжээтэ уһалалгын дүүрэхэдэ колхозой правлениин шалган сасуунь ажалай нэмэлтэ түлбэри мүнгөөр үгэхэ шухала.

Хахалагдаһан газарые, огород, сад хабар эртэ, ногооной гаража байха үедэ уһалха 1 гектарай нормо тогтоохо. Хабар эртэ хахалагдаһан газар, сад уһалһанайнь түлөө 2,5 ажалта үдэр үгэхэ, ургамалай гаража байха үедэ уһа гаргаһанайнь түлөө гурбан ажалта үдэр үгэхэ.

Таряалан, сабшалангай, огород, садай газарай гектар бүриие һайнаар уһалһанайнь түлөө иимэ нэмэлтэ түлбэри үгэхөөр һайшааха: хабар уһалһанайнь түлөө 10 түхэриг, ургамалай ургаха үедэ уһа гаргаһанайнь түлөө 15 түхэриг.

Уһа бүлэдэг станцида ажаллаһан механик-трактористда уһалагдаһан таряалангай, сабшалангай гектар газарай түлөө 2 ажалта үдэр, 5 түхэриг мүнгэ түлэхэ.

25 гектарһаа бага бэшэ газарта га бүриин 30 центнерһээ бага бэшэ үбһэ хуряажа абаһан луговодуудта, газар уһалагшадта гектар бүриин түлөө 100 түхэриг мүнгэ, 50 килограмм үбһэ үгэхэ, гектар бүриһөө 50 гаран центнер үбһэ абаһан хүнүүдтэ гектар бүриин түлөө 150 түхэриг мүнгэ, 100 килограмм үбһэ үгэхэ.

20 гектарһаа бага бэшэ газарта га бүриин 25 центнерһээ бага бэшэ орооһо таряа ургуулһан газар уһалагшада гектар бүриин түлөө 100 түхэриг мүнгэн, 50 килограмм орооһон үгтэхэ байна.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ХАБАРАЙНГАА ТАРИЛГАДА ХЭР БЭЛЭН БОЛООД БАЙҺЫЕНЬ

МАРТЫН 26-һаа АПРЕЛИИН 5 ХYРЭТЭР ОЛОНИИТЫН ХYСӨӨР ШАЛГАЖА YЗЭЕ

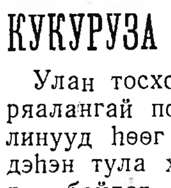

Мүнөөдэр—шалгалтын табадахи үдэр

КУКУРУЗА ТАРИЛГАДА БЭЛЭН

Улан тосхоной урда захаар таряалангай поли нэмжынэ. Эдэ полинууд һөөг бургааһаар хүреэлэгдэһэн тула хододоо һалхигүй намдуу байдаг. Хадын түргэн урасхалтай Улан горхон энээгүүр һалаатан урдадаг юм. Мүн эдэ һалаануудһаа эхи абаһан олон һубаг канава эртэ хабарһаа эхилээд намар орой болотор уһаар элбэг байдаг.

Энэ жэл тэндэ 40 гектарта Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз кукуруза тариха байна. Иимэ тэгшэ, наруули, уһаар элбэг газарта кукуруза ургуулхаар шиидэхэдээ, тэндэхид угаа зүб юумэ хээ. Гектар бүриһөө 300 центнерһээ бага бэшэ набша ногоо ургуулжа абаха аргатай.

Энэ үедэ кукурузын тарилгада бэлэдхэл түлэг дундаа ябана. Үглөөнһөө үдэшэ болотор «Беларусь» трактор автомашина хоёр наг шэбхэ полидо гаргана. Эндэ колхозой залуу агроном, комсомол Владимир Доржиевай звеногойхид хүдэлмэрилнэ.

Энэ звенодо 5 хүн ажалладаг. Тэдэнэр ажалай дүй дүршэлтэй залуушуул юм. Кукурузын газарай гектар бүридэ 30 тонно аргал шэбхэ гаргаха түсэбтэй. Мартын 20-ной мэдээгээр 1000 гаран тонно гү, али гектар бүридэ 25 тонно шэбхэ гаргагдаа.

Уланай долоон жэлэй һургуулиинхид (директорынь Д. К. Мужанов) шэбхэ гаргалгада ехэ туһаламжа үзүүлээ. Һурагшад өөһэдынгөө машинаар 500 шахуу тонно аргал поли дээрэ гаргаһан байна.

Кукурузын тарилгада ямараар бэлдэжэ байһанаа Уланай кукурузашад һая шалгалсаба. Правлениин, партийна эхин организациин үүсхэлээр воскресник үнгэргэгдөөд, тэрэ үдэр поли дээрэ 100 гаран тонно шэбхэ гаргагдаа. Эндэ һургуулиин һурагшад, хүдөөгэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсаба. Илангаяа Уланай сельпогойхид һайнаар хүдэлмэрилөө.

О. Раднаев, манай корр.

Баргажан.

Саг хүлеэхэгүйл, шамдаха шухала

Хаа хаанагүй хабарай тарилгын эхилтэр тоотой үдэрнүүд үлөө. Тиимэһээ колхоз бүхэндэ эртээнһээ бүхы машина, техникээ заһабарилжа, түгэс бэлэн болгохо, үрэһэ хүрэнгээ һайн шанартайгаар сэбэрлэхэ, таряалан, сабшалан дээрээ наг шэбхэ ехээр гаргаха, тэндээ шииг нойто һайса бариха хүдэлмэриие эрид шамдуулха болоно.

Гэбэшье Кударын аймагай олонхи колхозууд хабарайнгаа тарилгада хангалтагүй муугаар бэлдэжэ байна. Энээн тушаа аймагай «Дружба» колхоздо мүнөө юун хэгдэжэ байнаб гэжэ хараад үзэе.

МАШИНА, ТЕХНИКЭНЬ БЭЛЭН БЭШЭ

«Дружба» артель аймаг соогоо томохон ажахынуудай нэгэниинь болоно.

Эндэхи олонхи бригадануудта хабарай тарилгада хабаадаха бүхы машина, техникэнь мүнөө болотор хүсэд заһабарилагдажа дүүрээдүй. Жэшээлбэл, Кудара тосхондохи комплексно бригадын (бригадирынь нүхэр А. Цыбиков) 3 трактор заһабарилагдаагүй байха юм. Тэрэшэлэн бригадын полевой станай газаа тракторна 4 сеялкэ, 4 анзаһан, 5 холбоо борной, 3 культиватор заһабарилагдаагүй, задалаатай хэбтэнэ. Тэдэнэйнь зарим шухала деталь, часть хаягдажа, үгы боложо байдаг. Бригадир нүхэр Цыбиков машина, техникэ заһабарилха тушаа һаналаа оройдоо табинагүй, «машина заһабарилха хүдэлмэриие механик харюусаха юм» гээд өөрынгөө зэмые бэеһээ зайлуулхые һэдэдэг. Мүн иимэрхүү байдал артелиин бусадшье бригадануудта үзэгдэнэ. Семеновко, Хамнигадай, Дунга нютагуудтахи комплексно бригадануудта газар элдүүрилхэ машина, зэмсэг — анзаһан, борной, культиватор гэхэ мэтэ заһабарилагдажа үшөө дүүрээдүй.

НАГ ШЭБХЭ ЕХЭЭР ГАРГАГДАНАГYЙ

Тус колхоздо байгша оной эхеэр кукуруза ургуулха тусхай комплексно звенонууд бригада бүхэндэнь шахуу эмхидхэгдээ һэн. Теэд мүнөө болоходо колхозой таряалан, сабшалан дээрэ мүртэй наг шэбхэ гаргагдаагүй байшоо. Баян-Булагай 4-дэхи комплексно бригадын механизатор нүхэр Б. Будаевай даадаг 8 хүнһөө бүридэһэн комплексно звено жэлэй эхинһээ хойшо миил 110 тонно наг шэбхэ гаргаа. Теэд үнэндөө гектар бүридэ дунда зэргээр 40—45 тонно хүртэхэ аргал шэбхэ гаргаха гээ һаа, адагынь 2 мянган тонноһоо бага бэшэ шэбхэ эндэ гаргагдаха зэргэтэй байгаа бшуу. Тус бригадын бригадир нүхэр Банеев кукуруза тариха газарта наг шэбхэ зөөхэ тушаа анхарнагүй гэхэдэ болохо. Эндэ һаял мартын тэнгэһээ хойшо наг шэбхэ зөөхэ хүдэлмэридэ оройдоо нэгэ трактор табигданхай. Харин энэ ажалда мори унаа, машина олоор табиха арга боломжо бригадынхидта яһала бии. Звеноые даагша залуу механизатор нүхэр Будаев, мүн звеногой гэшүүдшье булта энэ жэлдэ түрүүшынхеэ кукуруза тарихаяа байна. Тиимэһээ звеногойхид кукуруза яажа зүбөөр тариха, хайшан гэжэ һайн, сэхэ квадрадуудые гаргахаб, мүн кукурузынгаа ургасын хойноһоо яажа харууһалхаб гэжэ мэдэнэгүй. Теэд колхозой агрономууд кукуруза тарилгын агротехникэдэ звеногойхидые һургаха тухай юушье хэнэгүй шахуу.

Кудара тосхондохи бригадынхид наг шэбхэ зөөлгэдэ миил 7 мори тэргэ табяад, һанаагаа амаршанхай. Тэрэ мүртөө эндэ хүдэлэгшэд ажалдаа орой, үглөөнэй 10 часта гарана. Аймагай центрын организаци, эмхи зургаануудай алба хаагшад болон хүдэлмэришэдые эмхидхэжэ, наг шэбхэ гаргаха воскресник үнгэргэжэ боломоор байгаа. Теэд энээн тушаа хэншье һаналаа табинагүй.

Хамнигадайн комплексно бригадын кукурузашад поли дээрээ оройдоол 500 тонно наг шэбхэ гарганхай. Түрүүнһээ хойшо эндэ миил нэгэ трактор хүдэлжэ байһан аад, һаянай тэрэншье эбдэрээд, шэбхэ шэрэхэ хүдэлмэри зогсоогдонхой. Тиихэдэ Семеновкын комплексно бригадада наг шэбхэ хэхэ хүдэлмэридэ нэгэшье трактор, машина табигдаагүй байһаар.

ҺАЙРАМ ТОГТООХО ХYДЭЛМЭРИ ТООГДОНОГYЙ

Хабарай урин дулаан үдэрнүүд үзэгдэжэ, наранай элшын шангаар шарадаг болоходо Кудара нютагай хада, уулын саһан хайлажа, хонхор жалга газар руу хааяса хүүесэ урдажа захалаа.

Гэбэшье хадаһаа урдаһан һайрамай уһан хэндэшье хэрэггүй, таряалан, сабшалан дээгүүр хүндэлэн гүнзэгы нүхэ, канава гарган, харгы эбдэжэ, гол горхо руу ороно. Хэрбээ эндэхи колхозойхидой һайрам хаажа, тогтоожо, газартаа шииг нойто һайнаар баряа һаань, ямаршье ган жэлдэ орооһо таряанай, үбһэ ногооной бараг һайн ургаса абтахань лаб. Энээниие артелиин бригадирнар һайса мэдэжэ байбашье, һайрам тогтоохо ажалда хүнүүдые томилногүй. Жэшээлхэдэ Семеновкын комплексно бригадын Цармиг гэжэ үбэр газарта таряалангайнь нилээд ехэ хуби байдаг юм. Тэндэ һайрам тогтоохо хүдэлмэри мүнөө болотор эмхидхэгдээгүй. Тэрэшэлэн хадын саһанай уһан ямаршье хаалтагүй, Хамнигадайн бригадын таряалан дээгүүр тогтон торонгүй урдажа байдаг. Энээниие бригадынхид хаража байгаад, хааха, тогтоохо тухай ойндоо оруулхагүйнь гэмшэлтэй.

Д. Болхоев, манай корр.

АРГА боломжоёо хүсэд ХЭРЭГЛЭЕ!

ҮХЭРНҮҮДЭЭ ШАХАН ТАРГАЛУУЛНА

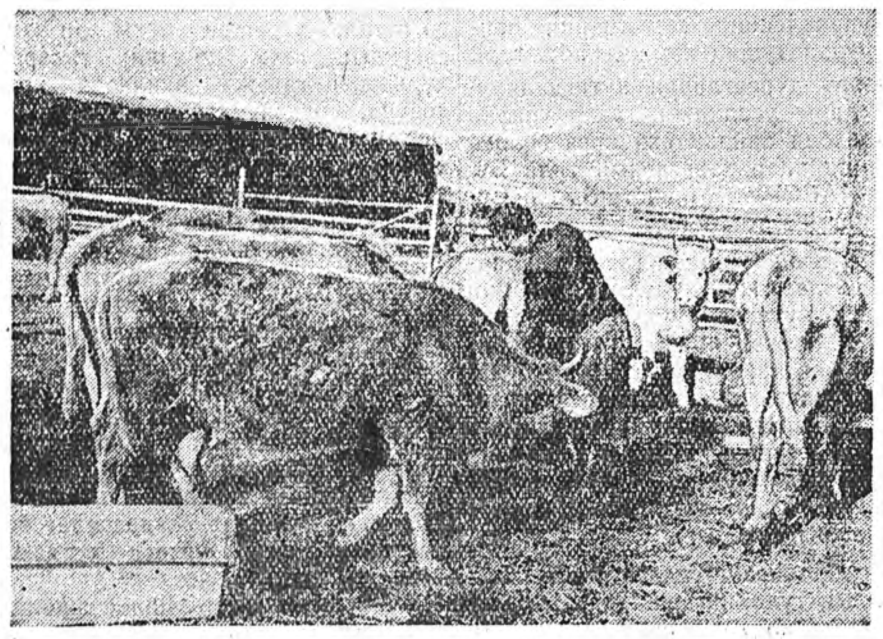

Малай ута хорёо соо утаан баяжа харагдаба. Юундэ утаан гараваб гэжэ һонирхоод, тиишэ ошоходомнай гал дээрэ табяатай томо амһарта руу гушаад наһанай хүн комбинированнэ тэжээл хэжэ байба. Саанахи хорёо соо, хорёогой газаагуур олон үхэр мал буйлуулагдажа байһан тэжээлэй уурал тээшэ шэртэнхэй, хибэдэһээ хибэн зогсонод.

Бүргэд Бальжировтай мэндэшэлэлсээд, ажал тухайдань асуухадамнай:

— Шахалганда табигдаһан һубай малнуудые харууһалдаг хүм. Эдэниие һайнаар харууһалха, эдеэлүүлхын хойноһоо оролдожо байнаб,— гээд харюусаба.

— Үхэртэ ямар тэжээл үгэнэт?

— Һайхан үбһэ, зелёнко хиһалтагүйгөөр үгтэнэ. Тэрэнэй хажуугаар бардаа, буйлуулагдаһан хүшэтэ тэжээл гэхэ мэтые эдюулнэбди. Иигээд бэлшээриин саһанай соохорлон хайлахада адуулжа захалхаб.

— Малтнай хүшэ һайнтай хэбэртэй,— гэхэдэмнай:

— Таргалуулхын тула яһала оролдогдонол гээшэ,—гэжэ нүхэр Бальжиров харюусана. —Энээнһээ урда шахагдаһан 40 үхэрээ январиин хахад багта һайса таргалуулаад, гүрэндэ тушаагаа һэм.

Уданшьегүй модон тэбшэнүүд соо буйлуулагдаһан тэжээл хэгдэжэ, үхэрнүүд амтархан эдинэ.

— Колхознай мүнөө жэлдэ урданайхиһаа бүри ехэ мяха абахаар шиидээ юм,—гээд Бүргэд Бальжиров энэ шухала зорилго тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ.

Ойрын жэлнүүдтэ мяха абалгые хэдэ дахин дээшэлүүлжэ, хүн зоной хэрэглэмжые хүсэд дүүрэн хангадаг болохо тушаа парти, правительствын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула Иволгын аймагай «Коммунизм» колхоз тодорхой хэмжээ-ябуулгануудые хараалһан байна.

Байгша ондо хамтадаа 3255 центнер мяхан гүрэндэ тушаагдажа, худалдагдажа, мяха абалга нёдондонойхидо орходоо 2,1 дахин дээшэлүүлэгдэхэ болоно. Энээниие бэелүүлхэнь химда хэрэг бэшэ. Колхозой правлени, партийна организаци мяха абалгада анхаралаа ехээр хандуулан, шахан таргалуулагдаха малай гүүртэ, отарануудые эмхидхээ.

Нүхэр Бальжировай гүүртэһээ гадна Олзон нютагта П. Самбаев, Д. Санжиев гэгшэд 300-гаад толгой буруу, хашараг, гунжадые таргалуулжа байнхай. Эдэнэр мал ажалда олон жэлдэ ябаһан, дуршэлтэй хүнүүд юм. Мүн Янгаажан нютагта Д. Бадмаевай даадаг отарада 1130 толгой эрье хонид шахалганда табигданхай.

Эбэртэ бодо малһаа гадна гахай, шубуун олоороо шахагдажа байнхай. Голодоһондо гаргагдаһан эхэ хонидой тусхай отара һаяар байгуулагдахань. Мүн морид таргалуулагдаад, моринои мяхан гүрэндэ тушаагдаха, худалдагдаха юм. 183 толгой хони, ямаан, эбэртэ бодо мал колхозой гэшүүдһээ худалдагдан абтаа.

— Мяха абалгаяа энэ жэлдэ 2,1 дахин ехэдхэхэ гэһэн уялгаяа дүүргэхын түлөө колхозой гэшүүд шангаар тэмсэжэ байна. Хүсэһэндөө хүрэхэбди,—гэжэ колхозой түрүүлэгшын орлогшо М. Цыренов хөөрэнэ.

Зураг дээрэ: Бүргэд Бальжиров үхэр малаа эдеэлүүлжэ байна.

А. Даниловай фото, текст.

Малаа тарганаар ондо оруулна

Курумканай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз мяха абалгаар гээгдэжэ ябадаг байгаа. Колхоз һая болотор малаа хүсэд таргалуулжа шададаггүй һэн. Гүрэндэ мяха тушааха түсэб нёдондо арайхан гэжэ дүүргэгдээ. Тиигэжэ эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 11 центнер, тэрэ тоодо хахалагдадаг газарай 100 гектар бүридэ оройдоо 1 центнер гахайн мяхан абтаһан байна.

Яахадаа мяхан багаар абтадаг байгааб гэхэдэ, колхоз жэл бүри мал олоор гарзалуулдаг, эхэ малэй һубайрха, хүсэд таргалуулагдангүй гүрэндэ тушаагдаха ушар үзэгдэдэг һэн. Мүн ехэнхидээ буруунуудые гүрэндэ тушаадаг байгаа.

КПСС-эй ЦК-гэй декабриин Пленумэй шиидхэбэриие, мүн партиин XXI съездын материалнуудые зүбшэн хэлсээд байхадаа артелиин гэшүүд бүхы арга боломжонуудаа хэрэглэн, 1959 ондо нёдондонойхиһоо 1, 8 дахин ехэ мяха абажа, гүрэндөө тушаахаар түсэблэнхэй.

Мяха абалгые эрид дээшэлүүлхэ, гүрэндэ тарган мяха ехээр үгэхэ зорилгоор колхозой парторганизаци, правлени тусхай хэмжээ-ябуулганuудые бэелүүлжэ захалба. Түсэбэй ёһоор мүнөө жэл хамтадаа 3000 центнер мяхан абтаха болоно. Тэрэ тоодо 200 центнер гахайн мяхан абтаха байна.

Энэ зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлхын тула мүнөө гахайнуудые шахаха, эбэртэ бодо мал болон хонидые бэлшээн таргалуулха хэмжээнүүд абтажа байна.

Мал шахаха, бэлшээн таргалуулха хэрэг малшадһаа ехээр дулдыдадаг байһаниинь элитэ. Тиимэ хадань дүй дүршэлтэй хүнүүд тэндэ табигданхай. Елишка гэжэ газарта байрладаг фермын ахалагша гахайшан Х. Мужанова ажалдаа ехэхэн дүршэлтэй болонхой. Нүхэр Мужановагай шахаһан гахайнууд тус бүридөө ходо 90—100 килограмм татадаг.

Түрүү гахайшан Мужановагай харууһалдаг гахайнууд ямаршье хатуу сагта хүсэ шадалаа гээдэггүй юм.

Колхозойхид энэ жэлдэ мүн үхэрэй мяха ехээр абаха хүсэлэнтэй. Тэрэнэй түлөө олон хашарагуудые, гологдоһон үнеэдые, гуна гунжадые бэлшээн таргалуулха юм.

— Хэрбээ элдэб эсын жэжэ божо буруунуудые тушаажа байнгүй, харин тэдээниие томо болгожо, һайса мяхажуулаад, таргалуулаад, тушаабал аша үрэнь холо дээрэтэхэ. Малай тоошье багаар хорохо, мяханшье ехээр гүрэндэ тушаагдаха байха,— гэжэ артелиин үнинэй малшад хөөрэлдэдэг.

Иигэжэ энэ артелиин гэшүүд абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тула бүхы арга боломжонуудаа хэрэглэн, ажалдаа эдэбхи үүсхэлтэйгээр хандана.

О. Намжилон.

БУРЯДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ (табадахи зарлалай) 1-дэхи СЕ[ССИ]

РЕСПУБЛИКЫН АЖАЛШАДАЙ КУЛЬТУРНО-АЖАҺУУДАЛАЙ ЭРИЛТЭНҮҮДЫЕ УЛАМ ҺАЙНААР ХАНГАХА ХЭМЖЭЭНҮҮД Т[УХАЙ]

Бурядай Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын Верховно Соведэй

ТОГТООЛ

«Республикын ажалшадай культурно-ажаһуудалай эрилтэнүүдые улам һайнаар хангаха хэмжээнүүд тухай» Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Орлогшо нүхэр А. Г. Тараненкын элидхэлые, Бурядай совнархозой Түрүүлэгшэ нүхэр А. В. Давыдовай нэмэлтэ элидхэлые шагнажа, зүбшэн хэлсээд байхадаа Бурядай АССР-эй Верховно Совет иигэжэ тэмдэглэнэ. Республикын хүн зоной культурно-ажаһуудалай эрилтэнүүдые улам һайнаар хангаха тухай оролдолго хадаа республикын арадай ажахын бүхы һалбаринуудые эрид ехээр хүгжөөхэ, арад зоной ажана байдал улам һайжаруулха, соёл болбосоролыень дээшэлүүлхэ ниитэ зорилгын шухала хуби болоно.

Үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал усадхаһан, һургуулинуудые, соёл культурын, медицинскэ эмхи зургаануудые олоор байгуулһан, советскэ шэнэ интеллигенциин олон тоото мэргэжэлтэдые бии болгоһон, ажалшадай кино харадаг, радио шагнадаг, түрэлхи хэлэн дээрээ ном дэбтэр уншадаг болоһон ушар Советскэ Бурят ороной ехэ туйлалтануудай нэгэн болоно.

1952 онһоо 1958 он хүрэтэрхи үе соо һургуулинуудые, больницануудые, гэр байра барилгада, хүүгэдэй эмхи зургаануудые барилгада гүрэнэй зүгһөө хоёр миллиард үлүүтэй түхэриг һомологдоо. өөһэдтөө гэр баригшадые оруулалсахада городуудта, хүдэлмэришэнэй, посёлогууд болон аймагай центрнүүдтэ 900 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэр, 573 оронтой больницанууд, 11200 һууритай һургуулинууд, 2584 һууритай хүүгэдэй сад болон яслинууд ашаглалгада үгтэһэн байна.

Хүдөө нютагуудта культурно-ажаһуудалай барилганууд ехээр хэгдээ. Имагтал һүүлшын 2—3 жэлэй турша соо капитальна барилгада республикын колхозууд 100 миллион үлүүтэй түхэриг гаргашалһан байна. Колхозуудта үйлэдбэриин, культурно-ажаһуудалай барилганууд, өөһэдтөө гэр байра барилга үргэнөөр хэгдэнэ. Колхозууд болон колхознигууд һүүлэй гурбан жэлэй турша соо 219.4 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай 5485 гэр баряа.

Ажаһуудалай талаар хангалгын предприятинууд — гутал, хубсаһа оёхо, хадхаха, мүн түмэрэй зүйлөөр хэгдэһэн юумэ заһабарилха мастерскойнуудай тоо республика дотор бүри олон болоо. Ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай тоо нилээд нэмэжэ, хүн зониие бүри олоор хангана, ажалшадые соёл культурын талаар хангалга зарим зэргээр һайжарһан байна.

Тиихэтэй хамта республикын ажалшадай культурно-ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангалгада горьтой дутуунууд бии гэжэ Бурядай АССР-эй Верховно Совет тэмдэглэнэ. Байрын-ажаһуудалай гэр байшангуудые, социально-культурна эмхи зургаануудые барилга, предприятинууд болон мастерскойнуудай, мүн ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай тоо арад зоной улам ургажа байгаа эрилтэнүүдһээ схээр гээгдэнэ.

Республикын хүн зониие гэр байраар хангалгын нэгэ хүндэ хүртэсын хэмжээнь оройдоол 5,2 дүрбэлжэн метр болоно. Гэбэшье байрын гэрнүүдые барилга, тэрэ тоодо хубидаа гэр барилга тон удаанаар хэгдэдэг байна. Тэрэшэлэн байрын гэрнүүдые заһабарилха хүдэлмэри хангалтагүйгөөр хэгдэнэ.

1958 ондо больница, һургуули болон хүүгэдэй эмхи зургаануудые бариха түсэбэй дүүргэлтэ таһалдуулагдаа, илангаяа Арадай ажахын соведэй предприятинууд болон барилгануудта энэ түсэб ехэ дутамагаар дүүргэгдэһэн байна. Социально-культурна эмхи зургаануудые барилгада Арадай ажахын соведэй хүтэлбэрилэгшэд тон багаар анхарал хандуулна.

Ажалшадай депутадуудай аймагай, сельскэ, сомоной болон поселково Соведүүдэй олохон гүйсэдкомууд гэр байрын, һургуулиин, больницын барилганууды түргэдхэхын тулада зохихо үүсхэл гарганагүй. Тэрэнһээ уламжалан соёл культурые саашадань дэбжээхын тула добтолго хэхэ талаар Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй VII сессиин баталһан гурбан жэлэй түсэб хангалтагүйгөөр дүүргэгдэнэ. 1958 оной турша соо республикын аймагуудта 51 клуб баригдахаар хараалагдаһан аад, оройдоол 32 баригдаа, 81 культбаза баригдахаар түсэблэгдэһэн аад, миил 58-ниинь баригдаһан байна, 6 больницын орондо 2, нарайлалгын 15 байшангай орондо—2, фельдшерско-акушерскэ 25 пунктын орондо 19, хүүгэдэй 28 яслиин орондо—18, хүүгэдэй 8 садай орондо оройдоол 3, 19 һургуулиин орондо 16 һургуули баригдаа.

Энэ түсэбые Иволгын, Хоринн, Торинн, Заиграйн, Кяхтын аймагууд илангаяа муугаар дүүргэнэ.

Промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэдые, мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдые хангаха талаар республикын медицинскэ эмхи зургаануудай хэдэг аргаламжын, үбшэнһөө һэргылхэ, санитарно-гэгээрэлэй хүдэлмэридэ горьтой дутуунууд бии. Медицинскэ туһаламжа үзүүлхын, санитарна, үбшэнһөө һэргылхэ хүдэлмэри байра дээрэнь хэхын тулада мал ажалай фермэнүүдтэ, гүүртэнүүдтэ, хонишодой бригадануудта медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд үсөөн гарана.

Республикын эмнэлгын болон үбшэнһөө һэргылхэ эмхи зургаануудай хүдэлмэридэхи дутуунуудые зайсуулгада, ажал хэрэгыень һайжаруулгада медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдые Бурядай АССР-эй Элүүрые хамгаалгын министерство һулаар элсүүлнэ.

Республика дотор, илангаяа хүдөө нютагуудта хүн зониие ажаһуудалай талаар хангаха предприятинууд тон үсөөн. Гутал, хубсаһа тэрэ доронь бага зэргээр заһабарилжа үгэхэ, мүн гражданинуудай мүнгэ зөөреэр гэр байра заһабарилха мастерскойнууд үгы. Тиимэһээ ажалшад гутал, хубсаһаяа хаһа саг соонь оюулжа, хадхуулжа, мебель, гэр дотор хэрэглэдэг олон зүйлнүүдээ, гэр байраяа заһабарилуулжа шададаггүй байна. Захил хэгшэд үшөө һайнаар хангагданагүй. Тиимэһээ гутал, хубсаһа оёхо, хадхаха захилнуудые удаан саг соо баридаг, шанар муутайгаар дүүргэдэг тухайнь гомодол олоор ороно.

Аймагай центрнүүдһээ холо байдаг олонхи томо һуурин газарнуудта хубсаһа оёхо мастерской, парикмахерска болон бусад мүнөө хүрэтэр үгы байһаар. Бурпромсовет, Буркоопсоюз, республикын Нютагай промышленностиин министерство хүдөөгэй хүн зоной ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангаха хэрэгые тон һулаар эрхилнэ. Ажаһуудалай талаар хангаха предприятинуудта хүдэлхэ мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэдые —оёдолшодые, хубсаһа эсхэгшэдые, сабхишадые, түмэрөөр хэгдэһэн зүйлнүүдые, хүгжэмэй инструментнүүдые, час, оёдолой машина, велосипед заһабарилдаг мэргэжэлтэдые бэлэдхэнэгүй.

Городуудта, мүн Сэлэнгын, Заиграйн, Түнхэнэй, Торинн, Баунтын аймагуудай центрнүүдтэ худалдаа наймаа, ниитын эдеэ хоол эмхидхэлгэдэ ехэ дутуунууд бии. Олон магазинууд, столово, чайна болон буфедүүдтэнь ариг сэбэр сахигданагүй, эгээн шухала хэрэгтэй эд бараа наймаалалга зар[...] таһалдадаг байна. Хүдөөгэй [...]зинууд мебель, амһарта, соё[...]турын эд бараа, гэр дотор [...]лэгдэдэг зүйл үсөөнөөр най[...]

Республикын олон айма[...] болон промышленна центр[...] колхозууд болон совхозууда[...]даг тосхонуудта ниитын ба[...]лон худагууд үшөөл үсөөн, [...]нүүдтэнь, хашаанууд соонь [...] байдаг, байрын гэрнүүд, һур[...]нууд, хамтын байранууд, к[...] Культурын байшангууд, сельс[...]моной Соведүүдэй байшангуу[...] хозуудай правлениннүүд боло[...]сад ниитын гэр байшангуу[...] ариг сэбэр һулаар сахигдана[...]

Дурсагдаһан дутуунууд [...] хүн зоной культурно-ажаһу[...] эрилтэнүүдые улам һайж[...]хын түлөө министерствон[...] зургаануудай, ажалшадай [...]дуудай аймагай, городой, се[...] сомоной болон поселково Со[...]дэй гүйсэдкомуудай ёһотойл[...] хэдэггүй дээрэһээ тохёолдоо.

Бурядай Автономно Советс[...]циалистическэ Республикын [...]ховно Соведэй **тогтоохонь:**

1. Манай орондо коммуни[...]скэ байгуулалтын талаар [...]лоон жэлдэ бэелүүлхээр па[...] XXI съездын хараалһан аса[...] программые амжалтатайгаар [...]гэлгэдэ ажалшадай бүхы х[...] оролдолгые элсүүлэн эмх[...]гээшэ ажалшадай депутад[...] Соведүүдэй шухалын шухала[...]рилго гэжэ тоолохо.

2. Ажалшадай материальн[...]на байдал һайжаруулха, соё[...] босоролыень дээшэлүүлхэ тух[...]харал оролдолго советскэ бү[...]ганууудай гол зорилгонуудай [...]гэжэ тоолоод, городууд боло[...]хонуудта гэр байрын, [...]турно-ажаһуудалай барилга [...]тойгоор үргэдхэхэ бүхы шуха[...]га нүхэсэлэй республика доқ[...]нөө байгуулагдаһые хараадаа [...]гэр байра барилгада, хүн [...]культурно-ажаһуудалай эрил[...]дые хангалгада бии байһан [...]нуудые түргэнөөр зайсуулха [...]тай хэмжээнүүдые абахыень [...]хын тулада бии байһан арга[...]жонуудаа, мүн нютагайнгаа [...]вэнүүдые үргэнөөр хэрэгл[...] республика дотор гэр байрын, [...]турно-ажаһуудалай барилгые [...]схээр түргэдхүүлхыень Бу[...] АССР-эй Министрнүүдэй Со[...] министерствонууд болон зург[...]дые, ажалшадай депутадууд[...]магай, городой, сельскэ, со[...] болон поселково Соведүүдэй [...]сэдкомуудые уялгалха.

3. КПСС-эй ЦК-гэй, СС[...] Министрнүүдэй Соведэй «Н[...] эдеэ хоолые саашадань х[...] һайжаруулха тухай» 1959 онс[...]ралиин 20-ной, «Хүн зоной а[...]далай эрилтэнүүдые бүри һа[...] хангаха хэмжээнүүд тухай[...] оной мартын 6-най то[...]нуудые бэелүүлхэ талаар дор[...]сагдаһан хэмжээнүүдые 1959[...] апрелиин 10 хүрэтэр зох[...] баталхыень Бурядай АССР-[...]нистрнүүдэй Соведые, Арадай[...]хын соведые, Худалдаа найм[...] министерствые, Нютагай пр[...]ленностиин министерствые, [...]нальна ажахын министер[...] Бурпромсовет болон Бурко[...]зые уялгалха:

городууд, аймагууд, тэр[...] һуурин газарнуудта 1959 [...]онуудта гүрэнэй болон кооп[...]на худалдаа наймаанай, [...] эдеэ хоолой предприятинууды[...] бөлгохо;

ниитын эдеэ хоолой предп[...]нуудые үргэдхэхын тулада т[...]жатай гэр байра оложо үгэх[...]нээр баригдажа байһан [...] гэрнүүдэй нэгэдэхи [...]тань столово, кафе, гэрэй [...] хилээмэ болон бусад эдеэ [...] зүйлнүүдэй магазинуудые нээ[...]рануудые заабол түхеэрхэ;

ниитын эдеэ хоолой предп[...]нуудта хүн зониие хангаха [...]гэртэнь обед үгэхэ гэхэ зэрг[...]рүү аргануудые үргэнөөр [...]рүүлхэ, хүдэлжэ байһан пре[...]тинуудые арад зониие бүри [...] хангадаг болгохо, хүн зони[...]галгын культурые дээшэлүүл[...]сад хэмжээ 1959—1961 о[...] абаха;

Улан-Удэдэ, Городогто, [...]озерскдо, хүдэлмэришэнэй п[...] Каменскда фабрика-кухни э[...]хэ;

ниитын эдеэ хоолой предп[...]нуудай гаргадаг продукции[...] онойхидо орходоо 1965 онд[...] үлүүтэй дахин ехэ болгохо[...] хоол бүри олон янзаар бэлд[...]нарыень һайжаруулха, бү[...] хүдэлмэришэд, алба хаагша[...]

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи н[ююрта])

НАЙМААШАДАЙ НАНГИН ЗОРИЛГОНУУД

Мүнөө үедэ промышленностиин, мүн хүдөө ажахын айхабтар түргэнөөр хүгжөөд байхада совет арадай ажаһуудалые саашадань бүри баян дэлгэр, хүхюун сэнгэлиг болгохо, тэдэнэй материальна, культурна эрилтые хүсэдөөр хангаха арга боломжо гүйсэд бии гэжэ Коммунистическэ партиин түүхэтэ XXI съездын шиидхэбэринүүд соо заагдана.

Энэ талаар шэнэ долоон жэлэй түсэб соо худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ шухала зорилгонууд табигдана. Нэн түрүүндэ ниитын эдеэ хоолой эмхи зургаануудые олошоруулха, эдеэ хоолой өөрынь үнэ сэнгые химдаруулха хэрэгтэй. Долоон жэлэй эсэстэ гүрэнэй болон кооперативна худалдаа наймаанай эд бараанай эрьесын рознично хэмжээе, тусхайлбал, 62 процентээр дээшэлүүлхэ болоно.

КПСС-эй түүхэтэ XXI съездын шиидхэбэри, түсэбүүдые болзорһоонь урид бэелүүлхэ гэһэн бүгэдэ арадай мүрысөөндэ республикымнай худалдаа наймаашад эдэбхитэйгээр оролсобод. Тиигэжэ хүдөөгэй ажалшадта урданайхидаа орходоо 65 процентээр ехэ гү, али долоон жэлэй дүүрэтэр багсаахада 1 миллиард 280 миллион түхэригэй эд бараа худалдаха зорилго урдаа табинхай.

Эд бараанай эрьесын түсэбэй бүри дээшэлүүлэгдэхэтэй хамта худалдаа наймаанай предприятинууд улам олошоруулагдаха болоно. Тиимэһээ манай республикада 400 шахуу предприятинууд долоон жэлэй туршада шэнээр баригдаха юм. Тэрэшэлэн нүүдэл наймаан бүри үргэдхэгдэхэ байна. Хүдөө нютагуудай ажалшад, колхознигууд болон совхозой хүдэлмэришэд, малшаднай нүүдэл наймаанай тааруу зохид байһыень ехэ һайшаана. Нүүдэл наймаае нэгэл хүн хангаха аргатай ха юм. Харин тэрэ хүнэй наймаалһан юумые магазин, ларёгуудһаа худалдаха болоо һаа 4—5 наймаашад сохом хэрэгтэй болохо. Худалдаа наймаанай энэ һайн дүршэлые саашадань бүри үргэдхэхэ шухала.

Тэрэшэлэн наймаашангүй магазинуудые бүри олошоруулха хэрэгтэй. Мүнөө хүдөө нютагуудта наймаашангүй 147 ларёгууд тоологдодог. Тэндэ шухала хэрэгтэй эд бараан элбэгээр наймаалагдадаг юм. Колхознигууд болон совхозой хүдэлмэришэд ажалһаа таһарангүйгөөр тиимэ ларёгуудһаа дабһа, зуруул, сахар, сай гэхэ мэтые абаха аргатай болонхой. Тиихэдэ худалдаа наймаанай иимэ арга хүмүүжүүлхы схэхэн үүргэ дүүргэнэ.

Зүгөөр Заиграйн, Иволгын, Баргажанай, Бичурын аймагуудта наймаашангүй ларёк, магазинууд тон үсөөн байһаар. Шэнэ долоон жэл соо худалдаа наймаанай культура нилээдгүй дээшэлүүлэгдэхэ зэргэтэй. Мүнөө хүдөө нютагуудай ажалшадые культурнаар хангаха хүдэлмэри үшөөл һула байһаар. Советскэ худалдаа наймаанай гуримые, мүн гүрэнэй рознично сэнгые баримталхагүй, хубилгаха ушарнууд, ариг сэбэрые сахихагүй ябадал али олон үзэгдэнэ.

Худалдаа наймаанай хүдэлмэриие культурнаар эмхидхэхын тула нэн түрүүн магазин, ларёгуудта элдэб зүйлэй эд бараа элбэгжүүлжэ, худалдан абагшадые эрхим һайнаар хангахын тула наймаанай түрүү дүй дүршэлые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ шухала.

Кооперативна наймаанай культурые эрид дээшэлүүлхын тула Буркоопсоюзай правлени хэдэн хэмжээ-ябуулгануудые хараалаа. Тэдэ хэмжээ-ябуулганууд энэ жэлэй январь һарада болоһон республикын наймаалагшадай суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, һайшаагдаа юм. Тиимэһээ тэдэ хэмжээ-ябуулганууд бүхы наймаашадай заатагүй бэелүүлхэ гол зорилгонь болоно.

Худалдан абагшадые культурнаар хангахын тула сахар, дабһа болон кондитерска зүйлнүүдые, бусадшье жэжэ божо бараануудые бүри ехээр багсалжа наймаалдаг болохо ёһотойбди.

1965 он болотор республикадамнай 23 столово, ресторанууд, хамтын эдеэ хоолой бусадшье предприятинууд баригдахаар түсэблэгдэнхэй. Энээнһээ гадна совхозуудай һууринда, ехэ ехэ отделенинүүдтэнь столовонууд баригдаха ёһотой.

Худалдаа наймаанай эмхи зургаанууд колхозуудай өөһэдынгөө үйлэдбэрилһэн продуктнуудаар ниитын эдеэ хоол бэлдэхэ хэрэгтэнь туһалха зэргэтэй. Колхозуудай правленитэй хэлсээ хэжэ, хамтын кухнинуудые олошоруулаад, колхознигуудые гэртэнь, мүн тэдэнэй ажал дээрэ үдын эдеэгээр хангажа байдаг болохо зэргэтэйбди.

Долоон жэлэй турша соо хилээмэнэй 28 пекарни баригдажа, шэнэлэн заһабарилагдаха юм. Тиихэдэ бии байгаа пекарнинуудай үйлэдбэриин хүсэн һураггүй дээшэлүүлэгдэхэ гээшэ. Энээнэй ашаар һайн шанартайгаар болгоогдоһон хилээмэн элбэгжэхэ байна. Долоон жэлэй һүүлээр шэниисын гурилаар баригдаһан хилээмэн 1958 онойхидо орходоо 172,2 процент ехэ болохо юм.

Худалдаа наймаанай кооперации овощь, һархяаг, жэмэс болон һамар болбосоруулгаар нилээдгүй юумэ хэхэ аргатай. 1965 ондо нёдондо жэлэйхидэ орходоо хуурай болон дабһалагдаһан һархяаг—20 дахин, хээрын үрэ жэмэс—13,2 дахин, һамар суглуулга 2,4 дахин ехэ болгогдохо юм.

Энэ долоон жэл соо хубсаһа оёхо, мүн велосипед, оёдолой машина, радиоприёмник, мотоцикл болон бусад гэрэй хэрэгсэлнүүдые заһажа байха мастерскойнуудые хүдөө нютагуудта бариха хэрэгтэ 800 мянган түхэриг һомологдохоор хараалагдаа. Тиигэжэ хүдөөгэй ажалшад хубсаһа хунараа, мүн гэрэйнгээ хэрэгсэлнүүдые нютагтаа оюулха, заһуулха аргатай болоно.

Тэрэшэлэн хүдөө нютагуудта һэрюун умда, колбаса гаргадаг цехүүд баригдаха юм.

Худалдаа наймаанай кооперациин бэлэдхэлэй хүдэлмэри нилээдгүй һайжарха байна. Долоон жэлэй һүүлээр мүнөөнэйхидэ орходоо ноохо бэлэдхэлгэ 2,5 дахин, үндэгэ—2 дахин, томо, жэжэ малнуудай арһан—1,6—1,8 дахин, ангай арһан—1,6 дахин ехээр бэлэдхэгдэхэ юм. Ангай арһа 20 миллион гаран түхэригтэ бэлэдхэдэг болохо. Хартаабха, овощь бэлэдхэлгэ нилээд дээшэлүүлэгдэхээр хараалагданхай.

Түрэл Коммунистическэ партиингаа XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон Бурядай худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд түүхэтэ долоон жэлэй түсэбүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн, хараалһан зорилгонуудаа заатагүй бэелүүлхэ байха.

В. Танхаев,

Буркоопсоюзай правленийн түрүүлэгшэ.

БУРЯДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ (табадахи зарлалай) 1-дэхи СЕССИ

РЕСПУБЛИКЫН АЖАЛШАДАЙ КУЛЬТУРНО-АЖАҺУУДАЛАЙ ЭРИЛТЭНҮҮДЫЕ УЛАМ ҺАЙНААР ХАНГАХА ХЭМЖЭЭНҮҮД ТУХАЙ

Бурядай Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын Верховно Соведэй

ТОГТООЛ

(...мжэлэл. Эхиниинь 2-дохи нюурта)

...шадые ниитын эдеэ хоолоор ...лаг болохо, мүн эдеэнэй сэн ...руулха хэмжээ абаха;

...9—1960 онуудай турша соо ...совхозуудта, совхозуудай то... ...делениинүүдтэ ниитын столово... ...е эмхидхэхэ, колхознигуудые, ...улынь гэшүүдые хангахын ту... колхозуудта столовонуудые ...эмхидхэдэг болохыень һа... ...лан дурадхаха;

...хоолой үлэгдэлнүүдые хэрэг... ...амһабариин ажахынуудта га... ...шахажа, мүн туулай, уһанай ...усхэбэрилжэ, нютагай уһа ...нүүдтэ загаһа олоор үдхэн ба... ...тэрэшэлэн город шадарай ..., совхозуудта овощь, хар... ...а бүри ехээр тарижа эдеэ хоо... ...оо нөөсые ехэ болгохо хэм... ...үүдые абаха;

...н хоёр-гурбан жэлэй турша ...еспубликын хүн зоной гол шу... ...хэрэглэмжэнүүдыень ханга... ...уулада ажалшадые ажаһууда... ...лаар хангалгые үндэһөөрнь ...аруулха хэмжээнүүдые абаха; ...агай болон кооперативна про... ...енностиин мэдэлэй аад, ажал... ...е ажаһуудалай талаар ханга... ...предприятинуудай тоое 1961 ...1958 онойхидо орходоо 1,5 да... ...олон болгохо, хүдэлмэриинь ...эе хоёр дахин ехэ болгохо; ...л хадхаха, техническэ орёо ...ануудые, культтоварнуудые, ...металлаар хэгдэһэн бусад ...үүдые заһабарилдаг тусхай ...жэлтэй олзоборилгын артель... ...е Улан-Удэ городто эмхидхэ...

...н хоёр-гурбан жэлэй турша ...бухы городуудта, аймагуудай ...томо промышленна центр... ...гоё һайхан түхэлэй хубсаһа ...ателье, хубсаһа оёдог нэгэдэ... ...ассай мастерскойнуудые эм... ..., Улан-Удэдэ хүүгэдэй хуб... ...малгай, гутал, гадар хубсаһа ...тусхай мэргэжэлтэй ателье... ...е нээхэ;

...нютагуудта ажаһуудалай ...нүүдые хангаха предприяти... ...е барилгада болон эмхидхэл... ...хэрэглэгшэдэй кооперациие, ...нүүдые үргэнөөр хабаадуулха;

...жэл ехэтэй мастернууд бо... ...хубсаһа эсхэгшэдые, шадама... ...ээ хэгшэдые, тугал, хубсаһа ..., мебель хэдэг хүдэлмэришэ... ...тэрэшэлэн час, хүгжэмэй ...мент, культтовар, электро... ..., техническэ орёо нарин ма... ...болон бусадые заһабарилдаг ...нуудые олоор бэлэдхэн гар... ...болохо;

...приятинуудта сэхэ хүдэлмэ... ...арга боломжогүй аад, мэр... ...ехэтэй эрэгтэй, эмэгтэй хү... ...ришэдые хүн зониие гэртэнь ...ажаһуудалайнь талаар хан... ...хүдэлмэридэ үргэнөөр хабаа...

...зоной ажаһуудаг газарта ...далай эрилтэнүүдые хангаха ...скойнуудые шадаал һаа дү... ...ые эдэ предприятинуудые ...хадаа хараадаа абаха;

...зоной ажаһуудалай эрилтэ ...предприятинуудай хүдэл... ...культурые эрид дээшэлүүл... ...энэй хэдэг хүдэлмэриин ша... ...һайжаруулха.

...дөө нютагуудта худалдаа ...най культурыень дээшэлүүл... ...ебель, электротоварнууд бо... ...доторой электроприборнуу... ...алдуулангүйгөөр наймаал... ...олохыень Бурядай АССР-эй ...аа наймаанай министерст... ...ркоопсоюзые уялгалха.

...рядай АССР-эй Коммуналь... ...ахын министерствые (нүхэр ...оров) нигэжэ уялгалха;

...лан-Удэ городто водопрово... ...гэдэхи ээлжээнэй барилгые ...ндо, хоёрдохи ээлжээнэй ба... ...1965 ондо дүүргэхэ;

...долоон жэл соо Улан-Удэ ...трамвайн барилгые хүсэ... ...үүргэжэ, хамта дээрээ 52,5 ...р утатай линии ашаглалгада ...паркыень 91 вагонтой бол...

...лан-Удэ городто фекальна ...ииин түрүүшын ээлжээнэй ...е 1961 ондо дүүргэжэ, ...гада үгэхэ, бороогой уһа ...ха канализациие 1964 он... ...жа дүүргэхэ;

...лан-Удэ городто газостанци ...техническэ документаци зо... ...мүнөө жэлдэ дүүргэжэ, ...вагонно заводтой, Зүүн... ...н түмэр замай 3-дахи от... ...болон совнархозтой хамжа... ...станциие 1960 ондо барижа ..., ашаглалгада үгэхэ, тии... ...одой хүн зониие газаар ...н эхилхэ;

д) 1959—1960 онуудта аймагай центрнүүдтэ — Хоринск, Кудара-Сомон, Кудара, Орлик, Заиграево тосхонуудта, Гусиноозерск, Городок городуудта бани, Улан-Удэ городто тус бүридөө 100 һууритай дүрбэн бани бариха;

е) аймагай центрнүүд Заиграево, Орлик болон Ново-Селенгинскдэ шэнэ гостиницануудые бариха, Хоринск тосхон болон аймагай бусад центрнүүдтэхи гостиницануудые һэльбэн шэнэдхэжэ үргэдхэхэ;

ж) Городок, Гусиноозерск городуудта, Улан-Удэдэ, аймагай томо центрнүүдтэ хубсаһа угаадаг газарнуудые байгуулха.

6. Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведые (нүхэр Филиппов), Арадай ажахын соведые (нүхэр Давыдов) нигэжэ уялгалха:

а) промышленна предприятинуудай байдаг газарнуудые болбосон зохид түхэлтэй болгохо, магазин, столово, павильон, гутал, хубсаһа хадхаха, түмэрэй зүйлөөр хэгдэһэн юумэнүүдые заһабарилха мастерской, парикмахерска болон ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангаха бусад предприятинуудые байгуулхада хэрэгтэй болохо байрануудай барилгада тусгаар анхаралаа хандуулха;

б) Каменск, Онохой, Усть-Баргузин, Выдрино, Брянск гэжэ промышленна поселогуудта хубсаһа угаадаг газарнуудые байгуулха;

в) Улан-Удэ городой байрын кварталнуудые 1960 онһоо теплофикацилжа эхилхэ;

г) тус тус захиргаатай барилгын организацинуудай зүгһөө культурно-ажаһуудалай барилга хэхэ, һургуули, больница, хүүгэдэй эмхи зургаануудые бариха ябадал таһалдуулгахагүй, совнархозой предприятинуудта социально-культурна, коммунальна барилгануудые подрядаар болон өөһэдынгөө хүсөөр үргэдхэхэ бүхы шухала хэмжээнүүдые абаха;

д) Городок городто, Баянголдохи хүдэлмэришэнэй поселогто водопровод бариха.

7. Улан-Удэ город соогуур ябаха, мүн аймагуудташье ошохо маршрудай талаар автобусно, таксомоторно паркын хүдэлмэри гуримшуулхыень, автобусно, таксомоторно паркын хүдэлмэрилэгшэдэй пассажирнуудые хангалгын культура дээшэлүүлхыень Бурядай автотрестые (нүхэр Ануев) уялгалха.

8. Аймагай центрнүүд болон тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэри һайжаруулхыень Коммунальна ажахын министерствые (нүхэр Цыреторов), Автомобильна транспортын болон шоссейнэ харгын управлениие (нүхэр Безызвестных), ажалшадай депутадуудай аймагай, городой, сельскэ, поселково Соведүүдэй гүйсэдкомуудые уялгалха. Ойрын 3—4 жэлэй турша соо аймагай центрнүүд уһаар, электрын гэрэлээр һаадгүйгөөр хангагдадаг, болбосон һайн харгытай, тротуартай, 3—4 гектар талмайтай парктай, стадионтой болохо ёһотой. Тэрэшэлэн бүхы һуурин газарнуудта хэрэгтэй болохо соонь худагууд малтагдаһан, үйлсэнүүдтэнь модо һөөгүүд таригдаһан, ариг сэбэр һайнаар сахигдадаг болоһон байха зэргэтэй. Тиихэдээ колхозууд болон совхозуудай шэнэ тосхонуудые бариха хэрэгтэ тусгаар анхарал хандуулха хэрэгтэй.

9. Ажалшадай депутадуудай аймагай, городой, сельскэ, сомоной болон поселково Соведүүдэй гүйсэдкомуудые нигэжэ уялгалха:

а) «Республика дотор соёл культурын саашанхи дэбжэлтэ хангаха хэмжээнүүд тухай» Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй 1958 оной июлиин 17-ной тогтоолоор баталагдаһан хэмжээ-ябуулганууды заабол дүүргэхэ эрид хэмжээнүүдые абаха, энээнэй ёһоор 1959—1960 онуудта: 8 Культурын байшан, 126 клуб, 188 культбаза 180 улаан булан, 71 библиотекэ, 76 һургуули, 41 интернат, хүүгэдэй 236 сад болон ясли, амаралтын 20 байшан, 27 больница болон поликлиникэ, нарайлалгын 69 байшан, 86 фельдшерско-акушерскэ пункт, 9 гостиница, 395 бани, 274 спортивна талмай болон стадион, 15 номой магазин бариха, радиоточконуудые 13 мянган хэһэгээр олон болгохо гэжэ хараалагдаһан байха юм;

б) колхоз хоорондын амаралтын гэрнүүдые болон наһатай бологшодой байха гэрнүүдые бүри олоор баридаг болохо.

10. Бурядай АССР-эй Элүүрые хамгаалгын министерствые (нүхэр Боянова), ажалшадай депутадуудай аймагай, городой, сельскэ, сомоной болон поселково Соведүүдэй гүйсэдкомуудые нигэжэ уялгалха:

а) хүн зониие, илангаяа мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдые болон механизаторнуудые эмнэлгын, ариг сэбэрые сахилгын талаар хангалгые һайжаруулха, хүдөөгэй участково болон аймагай больницануудые мүнөө жэлдэ врачуудаар хүсэдөөр хангаха; медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй дунда политико-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулжа, ажалшадай эрилтэнүүдтэ анхарал оролдолго багатайгаар хандадаг баримтануудые зайсуулха;

б) эмнэлгын, үбшэнһөө һэргылэлгын болон хүүгэдэй эмхи зургаануудые олон болгохо, тиихэдээ промышленна предприятинуудай, совхозууд болон колхозуудай шэнээр баригдажа байһан поселогууд тушаа тусгаар анхарал хандуулха;

в) арад зоной дунда санитарно-гэгээрэлэй хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, тиихэдээ энэ хүдэлмэриие һуурин газарнуудай, промышленна предприятинуудай, колхоз, совхозуудай санитарна болон культурна хэмжээе ниитэ дээрэнь дээшэлүүлхэ, тэдэниие болбосон зохид түхэлтэй болгохо, модо тарижа ногооруулха зорилгонуудтай холбоотойгоор ябуулха. Тиин санитарно-элүүржүүлгын хэмжээнүүдые абалгада хүн зониие өөһэдыень олоор хабаадуулха;

г) совнархозой промпредприятинуудта, республикын колхозуудта эмнэлгын болон хүүгэдэй эмхи зургаануудые барилгын хойноһоо сагүргэлжын хиналта тогтоохо;

д) булаг аршаануудай дэргэдэ колхоз хоорондын, аймаг хоорондын амаралтын байшангуудые бариха асуудал хаража үзөөд шиидхэхэ.

11. Бурядай АССР-эй Гэгээрэлэй министерствые (нүхэр Бадмацыренов), ажалшадай депутадуудай аймагай болон городой Соведүүдэй гүйсэдкомуудые нигэжэ уялгалха:

а) арадай гэгээрэлэй нютагай органуудые бүри һайнаар хүтэлбэрилдэг болохо;

б) «Ажабайдалтай һургуулиин холбоо барисаа бэхижүүлхэ тухай, СССР дотор арадай гэгээрэлые саашадань хүгжөөхэ тухай» Хуулиин ёһоор арадай гэгээрэлэй системые түргэнөөр шэнэдхэн байгуулгые хангаха;

в) һургуулинуудай материальна база үргэдхэн, бэхижүүлхэ үрэ ехэтэй хэмжээнүүдые абаха, тэрэшэлэн шэнэ һургуулинууд болон интернадуудые бүри олоор бариха.

12. Хүүгэдэй сад болон яслинуудые олоор барихыень, тиихэдээ энэ хэрэгтэ гүрэнэй мүнгэнһөө ондоо зөөри (промышленна предприятинуудай олзонуудһаа ородог, предприятиин фондын болон бусад мүнгэ зөөри) хэрэглэхыень Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведые (нүхэр Филиппов). Арадай ажахын соведые (нүхэр Давыдов), паровозо-вагонно заводые (нүхэр Бутко), Зүүн-Сибириин түмэр замай 3-дахи отделениие (нүхэр Рыбинский) уялгалха.

13. Соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудые бүри һайнаар хүтэлбэрилдэг болохыень, тэдэнэй хүдэлмэриин удхашанарые һайжаруулхыень Бурядай АССР-эй Культурын министерствые (нүхэр Жалсабон), ажалшадай депутадуудай аймагуудай, городуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудые уялгалха. КПСС-эй XXI съездын материалнууд болон «СССР-эй арадай ажахые 1959—1965 онуудта хүгжөөхэ даабарита тоонууд» тухай шиидхэбэринүүдые гүнзэгыгөөр, ойлгосотойгоор тайлбарилха гээшэ мүнөө үедэ соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэриин гол удхань болохо ёһотой.

Соёл гэгээрэлэй эмхи зургаанууд хадаа нютагай партийна организацинууд болон ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй арад зоной дунда ябуулдаг ниитэ-политическэ, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэриин гол шухала газарнууд болохо ёһотой.

Соёл гэгээрэлэй эмхи зургаанууд арад зоной дунда политическэ, научна эрдэм үргэнөөр тайлбарилан дэлгэрүүлхэ, архидаха, хулигантаха гээгдэнги ябадалда, элдэб мухар һүзэгтэ эсэргүүсэн, болбосон һайн ажаһуудалай түлөө оролдосотойгоор тэмсэхэ зэргэтэй.

Республикын колхоз, совхозуудта, предприятинууд болон эмхи зургаануудта уран һайханай бүлгэмүүдые дэлгэрүүлэн хүгжөөхэ хэмжээнүүдые абаха, тиихэдээ клуб бүхэнэй дэргэдэ дуунай, драматическа, хүгжэмэй, хатарай коллективүүдые байгуулха хэрэгтэ анхарал хандуулха, городуудта, предприятинуудта, томо колхозуудта соёл культурын арадай университедүүдые байгуулха.

Партиин хэрэгтэ хизаарлашагүй үнэн сэхэ байхаар, ажалда, социалистическэ зөөридэ социалистическэ ёһоор хандадагаар ажалшадые хүмүүжүүлгэдэ соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай бүхы хүдэлмэринь зорюулагдаха зэргэтэй.

Ажалшадта кино харуулгын дутуунуудые зайсуулжа, энэ хэрэгые һайжаруулха. 1960 ондо хүдөө нютагуудые үргэлжэ дээрэнь кинотой болгохын тулада колхоз, совхоз, РТС, томо һуурин газар бүхэндэ байрын киноустановконуудые бии болгохо.

14. Хүдөө нютагуудые радиотой, телефонтой болгохо хүдэлмэриие шангадхажа, энэ хүдэлмэриие ойрын хоёр-гурбан жэлэй турша соо түгэсхэхыень, радиоаппаратура заһабарилга хэлхээ холбооной аймагай контороонуудай дэргэдэ эмхидхэхыень, Улан-Удэ городто телецентр барилгые 1960 ондо дүүргэхыень Хэлхээ холбооной управлениие (нүхэр Мингажетдинов), ажалшадай депутадуудай аймагай, сельскэ, сомоной, поселково Соведүүдэй гүйсэдкомуудые уялгалха.

15. Барилгын саг үргэлжын бригаданууды байгуулжа, тэдэниие транспортаар, шухала болохо барилгын зэр зэмсэг болон механизмуудаар хангахыень, барилгын бригадануудта үйлэдбэриин, культурна ажаһуудалай бүхы барилга бодхоолгые, тэрэшэлэн колхознигуудай, совхозой хүдэлмэрилэгшэдэй байрын нилээд олыень договорой ёһоор барихые даалгахыень колхоз, совхозуудта һанамжалан дурадхаха.

16. Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ (нүхэр Филиппов), Арадай ажахын соведтэ (нүхэр Давыдов) нигэжэ даалгаха:

а) республика дотор гэр байра барилга түргэдхэхэ нэмэлтэ хэмжээнүүдые зохёохыень, гүрэнэй мүнтөөр, мүн гэр барилгые, урьһаламжа абажа гү, али мүн өөрынгөө нөөсэлэлгэнүүдые хэрэглэжэ хүн зоной хубидаа гэр барилгын асуудалнуудые тааруугаар эрхилхэ, энээнтэй дашарамдуулан городуудта, хүдэлмэришэнэй посёлогуудта барилгын базануудые байгуулха, аймагай центрнүүдтэхи барилга-заһабарилгын конторонуудые бэхижүүлхэ, шэнэнүүдые байгуулха асуудалнуудые хаража үзөөд шиидхэхэ;

б) республикын розничо худалдаанда мебель бүри олоор бүтээжэ гаргадаг болохо.

17. Өөһэдтөө даалгагдаһан нютагуудта харгы зам бариха, заһабарилха, хажуугаарнь модо тариха хүдэлмэриие өөһэдынгөө хүсэ зөөри хэрэглэн бүхы хэмжээгээр шангадхахыень ажалшадай депутадуудай аймагай, сельскэ, сомоной Соведүүдые, тэрэшэлэн колхозуудай правленинүүдые, совхозууд болон РТС-үүдэй директорнүүдые, промышленна, барилгын, транспортна предприятинуудай, ажахын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдые уялгалха.

***

Республикын хүн зоной культурно-ажаһуудалай эрилтэнүүдые улам һайнаар хангаха талаар хараалагдаһан хэмжээнүүдые амжалтатайгаар дүүргэхын тулада республикын бүхы советскэ, ажахын органуудай, Соведүүдэй саг үргэлжын комиссинууд болон депутадуудай зүгһөө үдэр бүриин анхарал оролдолго гаргахань, эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хэхэнь шухала гэжэ Бурядай АССР-эй Верховно Совет тоолоно.

Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, министерствонүүд болон зургаанууд, ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүд, Соведүүдэй саг үргэлжын комиссинууд, депутадууд хадаа республикын хүн зоной культурно-ажаһуудалай эрилтэнүүдые улам һайнаар хангалгые эрхилхэдээ, ажалшадай соёл болбосорол дээшэлүүлхын, ажаһуудалыень һайжаруулхын түлөө тэмсэлые бодотоор эмхидхэгшэд байха, энэ ехэ хүдэлмэридэ республикын үргэн олониитые, бүхы ажалшадые эдэбхитэйгээр хабаадуулха зэргэтэй.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Д. ЦЫРЕМПИЛОН.**

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **Ч. ДОРЖИЕВ.**

Улан-Удэ город, Соведүүдэй Байшан. 1959 оной мартын 25.

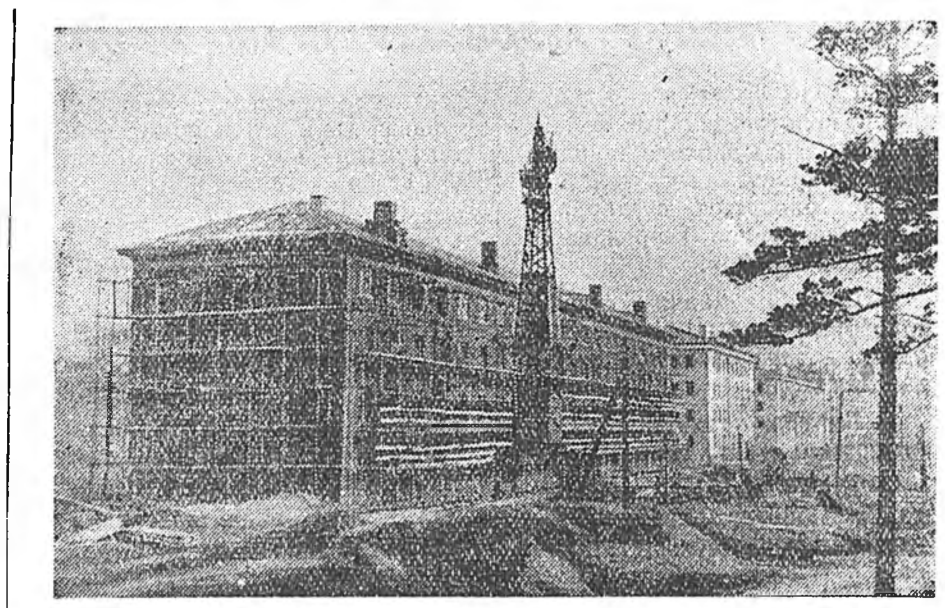

Улан-Удын Ленинэй ордентэ паровозо-вагонно заводой капитальна барилгын таһаг 1959 ондо 8400 дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра ашаглалгада оруулха юм. **Зураг дээрэ:** 48 квартиратай гэрэй барилга.

А. Бадаевай фото.

Түрүүшын амжалта

Улан-Удын модоной заводой алишье цехтэ ороходо, «Долоон жэлэйнгээ түсэбые зургаан жэлдэ дүүргэхэ гээшэ манай дайшалхы зорилго!» гэһэн уряал таниие угтаха. Иимэ хүсэлэнтэйгээр эндэхи хүдэлмэришэд ажаллажа байнхай.

Долоон жэлэй туршада тус завод оронойнгоо шэнэ барилгануудта 1 миллион 150 мянган кубометр хюрөөдэмэл модо эльгээхэ, үйлэдбэрээ үндэһөөрнь шэнэдхэн хубилгажа, олон янзын шэнэ продукци гаргадаг болохо юм. Жэшээлхэдэ, 6 миллион түхэригтэ элдэб мебель гаргагдаха, 550 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай суглуулагдамал гэрнүүд баригдаха болоно.

Абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын тула шэнэ техникэ болон үйлэдбэриин технологи нэбтэрүүлхын, ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлхын, уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын хүдэлмэри бүри үргэнөөр ябуулхын түлөө бүхы хүдэлмэришэд эдэбхитэйгээр тэмсэжэ байна.

— Хэлэһэндээ хүрэжэ, уялгаяа дүүргэхэ гээшэ хүдэлмэришэн бүхэнэй нэрэ хүндын хэрэг болоно,— гэжэ модо хюрөөдэдэг цехын залуу хүдэлмэришэн Н. Туликова омогтойгоор хөөрэнэ.

Заводой бүхы цехүүдээр долоон жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Энэ мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ коммунистическэ ажалай бригадын хүндэтэ нэрэзэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэгшэд ябажа байна.

Модо хюрөөдэдэг цех — заводой гол цехүүдэй нэгэн юм. Тус цехын нүхэр Сухановагай хүтэлбэрилдэг бригадын ажал хүдэлмэреэр, амжалтаар заводой хүдэлмэришэн бүхэн мүнөө һонирходог болонхой. Энэ бригада коммунистическэ мүрысөөндэ түрүүлэн оролсоһон юм.

Мүрысөөнэй эхиндэ тэдэнэр халаанайнгаа даалгабари арайхан гэжэ дүүргэдэг һаа, мүнөө 1,5—2 дахин дүүргэдэг болонхой.

— Ажалаа һайнаар эмхидхэжэ, үнэтэ сагаа миил гээхэеэ болижо, бэе бэедээ туһалалсажа хүдэлдэг болоһонһоо хойшо ажалаймнай бүтээсэ эрид дээшэлээ, — гэжэ тус бригадынхид хэлсэнэ.

Энэ бригадын жэшээгээр бусад олон бригаданууд эрхим амжалта туйлажа эхилээ. В. Шкорын хүтэлбэрилдэг бригадынхид (модо хюрөөдэдэг цехһээ) мартын 22-то һарынгаа түсэб дүүргээд, мүнөө апрелиин түсэбөөр ажаллажа байна.

Мүн И. Белокрыловэй хүтэлбэрилдэг бригада завод соогоо суурхадаг. Энэ бригадын гэшүүд коммунистическэ ажалай бригадын хүндэтэ нэрэзэргэ олохын түлөө мүрысөөндэ завод соогоо түрүүлэн оролсоһон юм. Мүнөө эдэнэр шэн габьяата ажалай жэшээ харуулна. Энэ оной нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб болзорһоонь холо урид дүүргээ.

Иимэ жэшээнүүд эндэ олон. Хүдэлмэришэн бүхэн эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа, долоон жэлэй түрүүшын жэл — 1959 ониие эрхим амжалтаар эхилээ. Энээнэй ашаар тус завод кварталайнгаа түсэб мартын 12-то дүүргээ. Тиихэдэ түсэбһөө гадуур 12 мянган кубометр хюрөөдэгдэһэн модон үгтөө.

Заводой гол цех, халаанууд мүнөө ажахын тоосоондо оруулагдаад байна. Иигэжэ түсэбэй дүүргэлтын түлөө цехүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй, бүхы хүдэлмэришэдэй харюусалгань эрид дээшэлбэ. Тэдэнэр гаргадаг продукциингаа үнэ сэнгые химдаруулхын, шанарыень һайжаруулхын түлөө улам шангаар тэмсэдэг болоо.

Элдэб материал гү, али зэр зэмсэгүүд дуталдана гээд үнэтэ сагаа гээжэ, ажалгүй миил байха ушар усадхагдаа.

Хүдэлмэришэдэй дунда олон мэргэжэлтэй болохо гэһэн хүдэлөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Энэншье зүбтэй, юундэб гэхэдэ, хэдэхэн жэл үнгэрөөд байхада завод шэнэдхэн хубилгагдажа, мүнөө байһан олохон хүдэлмэри оньһожоруулагдаха болоно бшуу. Жэшээлхэдэ, ашаа тээлгые абажа үзэе. Мүнөө энэ хүндэ хүдэлмэри ехэнхидээ гар хүсөөр хэгдэнэ. Харин ойрын сагта элдэб механизмууд болон кранууудаар хэгдэдэг болохо юм. Тиимэһээ мүнөөнһөө эхилжэ иимэ болон бусад хара хүдэлмэри хэгшэд ондоо мэргэжэл шудалжа эхилээ. Энээн тушаа электригүүд Кузнецов, Мануилов болон бусад һайн үүсхэл гаргажа, хоёрдохи — слесариин мэргэжэлтэй болоһон байна.

Иигэжэ модоной заводойхид долоон жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн бүгэдэарадай мүрысөөндэ оролсожо, түрүүшынгээ амжалта туйлажа эхилбэ. Энэ жэлэйнгээ түсэб декабриин 12 болотор дүүргэжэ, түсэбһөө үлүүлэн 15 мянган кубометр хюрөөдэмэл модо оронойнгоо шэнэ барилгануудта эльгээхэ, ажалайнгаа бүтээсые хараалагдаһанһаа 1,5 процентээр дээшэлүүлжэ, гаргадаг продукциингаа үнэ сэнгые химдаруулжа, 250 мянган түхэриг мүнгэ алмаха гэһэн ойрын хараата зорилго тэдэнэр урдаа табинхай. Энэ зорилгоёо дүүргэхэ арга боломжо тус заводто бии.

Д. Цыренов.

„БУРЯТ ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Ноёшорһоор дээрээ ортохонь"

Иимэ гаршагтай статья манай газетын мартын 11-нэй номерто толилогдоһон юм. Иволгын аймагай «Заветы Ильича», Ленинэй, Сталинай нэрэмжэтэ, «Коминтерн» колхозуудта хабарай тарилгада бэлэдхэл унжагайруулагдажа, трактор болон хүдөө ажахын машинануудай заһабарилга удаарууулагдажа байна гэжэ тэрэ бэшэг соо хэлэгдээ һэн.

— Газетэдэ толилогдоһон бэшэг хүдөө ажахын инспекциин хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ, — гэжэ хүдөө ажахын инспекциин главна агроном нүхэр Михайлов манай редакцида харюусаба. Статья соо хэлэгдэһэн дутагдалнуудые усадхаха талаар хэмжээн абтаа. Мүнөө аймаг дотор поли дээрэ наг шэбхэ гаргалгын һара соносхогдоод, 21 трактор, 15 автомашина наг шэбхэ шэрэжэ байна. Мүн кукурузашадтай тусхай семинар үнгэргэгдөө. Аймагай байгаалиин эрхэ байдалда кукуруза ямар сагта, хайшан гэжэ тарихаб гэһэн агротехникын заабаритай тэдэнэр танилсаһан, кукуруза тариха сеялкэ болон культиваторые хүдэлгэжэ һураһан байна.

Хабарай тарилгада бэлэдхэл муутай байһан Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз партиин айкомой бюро дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Энээнэй һүүлээр тус колхоз кукуруза тариха сеялкэ худалдажа абаһан, хэрэгтэй үрэһэ хүрэнгэеэ бэлдэһэн байна.

„Кино һайнаар харуулха"

Иимэ гаршагтайгаар манай газетын мартын 11-нэй номерто толилогдоһон статья соо Торийн аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдтэ кино муугаар харуулагдана, хаа яа табигдабашье, эмхигүйгөөр үнгэрнэ гэжэ хэлэгдэһэн байгаа.

— Тэндэ дурсагдаһан баримтанууд Алцагай сомоной Соведэй гүйсэдкомой заседани, аймагай культурын таһагай хүдэлмэрилэгшэдэй хамтын зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ,—гэжэ аймсоведэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Андреев манай редакцида мэдээсэбэ. Элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые усадхаха талаар зохихо хэмжээ-ябуулганууд хараалагдаһан байна.

Залуу мэргэжэлтэд хүдөө гарахань

КПСС-эй Улан-Удын горкомой политическэ гэгээрэлэй Байшан. Эндэ ороходо һайндэрэйхеэр хубсалһан хүбүүд, басагад олоороо сугларaaд, өөһэд хоорондоо хөөрэлдэжэ, хүхилдэжэ байба.

—Шимнай хаана ошохо болобош?—гэлдэн, газааһаа орожо ерэһэн басаганда тэдэнэр хандабад.

— Бичура,— гэхэтэйнь адли «амаршалнабди», гэлдэнэ.

— Дугар-Цырен Анпилович, хаана нютагжахашниб?...—гэлдэн, нүгөөдэ нүхэрһөө асууба.

—Бү ёгтолыт даа. Минн Дугар-Цырен гэхэдэ яадаг юм?

—Мүнөөдэр хүн болоһыешни хүндэлжэ, нэрэ обогоортнай нэрлэхэ болоолди—гэлдэн, нүгөөдүүлынь хүхилдэнэ.

— Курумканай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ—өөрынгөө түрэһэн колхоздо ошожо, ажаллаха болобоб. Колхозоймнай түрүүлэгшэ нүхэр Дамбаев намайе эрижэ, хэдэн дахин Хүдөө ажахын министерстводэ хандаһан, намтайшье хөөрэлдэхэдөө уриһан юм...

Эдэнэрэй иигэжэ хөөрэлдэжэ, хүхилдэһөөр байтар, хонхын абяан жэнгиржэ, сугларагшад бултадаа залдаороно. Зоовстеринарна институдай директор нүхэр Н. В. Барнаков институт дүүргэжэ гарагшадта зорюулагдаһан суглаа нээгээд, агроном болохо студентнэрһээ шалгалта абаһан гүрэнэй шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр Чуриловта үгэ үгэбэ.

— Мүнөө жэлдэ манай институт 98 студент дүүргэжэ, эрдэмтэ-агроном гэһэн мэргэжэлтэй боложо гараба. Эдэнэрэй дундаһаа һуралсалай жэлэй түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, эрхим һайнаар һуралсаһан студентнүүд Георгий Аносовто, Дугар-Цырен Будаевта, Клавдия Калмыковада шалгарһан тэмдэгтэй диплом барюулагдаха,— гэхэтэйнь зэргэ зал дотор нэрьемэ альга ташалган болоно.

Тэрэшэлэн энэ жэлдэ тус институт 93 студент дүүргэжэ, эрдэмтэ-зоотехник мэргэжэлтэй болобо. Тэдэнэрэй дундаһаа студентнүүд Михаил Орлов, Аксинья Павлова гэгшэд шалгарһан тэмдэгэй дипломдо хүртөө. Удаань институдай агрономическа, зоотехническэ факультедүүдые даагшанар нүхэд Максимов, Мададаев гэгшэд духовой оркестрын ирагуу һайхан хүгжэм доро институт дүүргэгшэдтэ дипломуудые барюулаа.

Институт дүүргэгшэдэй дунда манай хүршэ областьнуудһаа, мүн аха дүү республиканууднаа ерэжэ һуралсаһан студентнүүд олон. Жэшээнь, Яхадай АССР-һээ ерэжэ һураад, мүнөө жэлдэ дүүргэгшэдэй дунда эрдэмтэ-агрономууд Николай, Иван Николаевууд, эрдэмтэ-зоотехник Варвара Усольцева, Литовско ССР-һээ—Д. Юрчук болон бусад олон. Дүүргэжэ гарагшадай олонхидынь республикымнай колхоз, совхозуудта, мүн хүршэ—Эрхүүгэй, Читын областьдо, Дальна Восток ошожо ажаллаха байна.

Залуу мэргэжэлтэдые үдэшэлгэн дээрэ Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо А. В. Желтый үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ уряалаа:

— Таанадые КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй зүгһөө халуунаар амаршалаад, ажал хэрэгтээ, хүдэлмэридөө хамсыгаа шуун орожо, урдаа табиһан зорилгоёо амжалтатайгаар дүүргэжэ, арадтаа магтуулхыетнай хүсэнэб...

Удаа тээнь үгэ хэлэһэн институдай багшанар нүхэд Максимов, Мададаев, Давыдов, Паршков гэгшэд ажабайдалайнгаа замые һайнаар, сэбэр сэхээр эхилхые, долоон жэлэй түсэбые уридшалан дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсахые хүсөө.

— Хүндэтэ аха нүхэд! Таанадайнгаа институт дүүргэжэ, агроном, зоотехник мэргэжэлтэй болоһонтойтнай дашарамдуулан амаршалаад, оронойнгоо хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсахыетнай уряалнабди,— гэжэ студентнүүдэй зүгһөө нүхэд Муруев, Бадмаев гэгшэд мэдүүлээ.

Институт дүүргэжэ гарагшадай зүгһөө эрдэмтэ-агроном нүхэр Будаев, эрдэмтэ-зоотехник нүхэр Тугаринов гэгшэд багшанартаа, мүн үетэн нүхэдтөө халуун зүрхэнэй баясхалан хүргөөд, энэ үзүүлһэн этигэл найдабарииетнай нэрэтэй солотойгоор харюулхабди гэжэ мэдүүлһэн байна.

Эдэнэрэй хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэлсэжэ, алдар сууда гарахань лаб-тай.

Б. Цыремпилов.

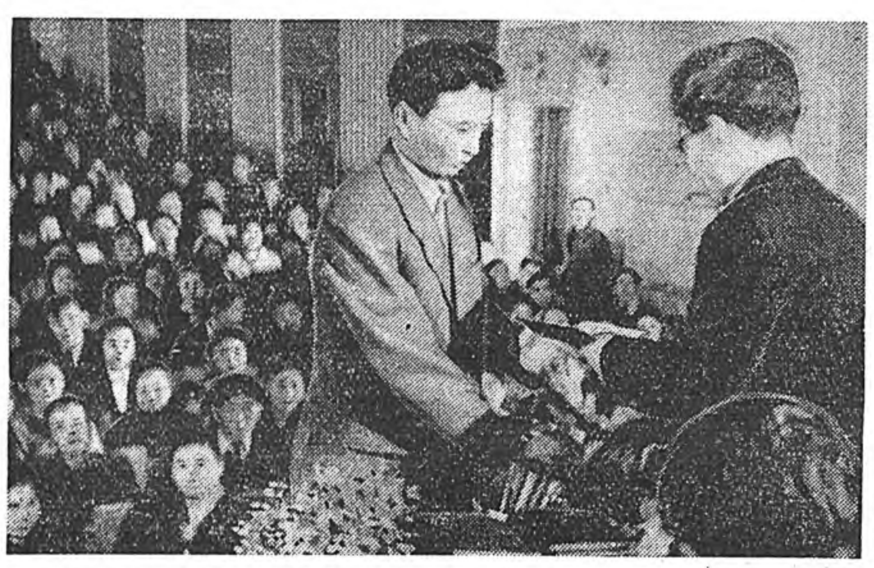

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: зоотехническэ факультедэй декан нүхэр Мададаев эрдэмтэ-зоотехник Анатолий Алсаевта диплом барюулжа байна.

Фотонь авторай.

Шэнэ тосхон

Манай республикын Яруунын аймагай газар дайдаһаа эхи абаһан Витим гол республикын хойто зүгэй ажахыда ехэ үүргэ дүүргэдэг гээшэ. Юуб гэхэдэ, энэ голой уһан замаар элдэб ашаан зөөгдэдэг байна.

Романовкаһаа 130 километртэ Усть-Талая гэжэ газарта Витимэй уһан замшадай шэнэ тосхон баригдажа эхилээ. Байрын хэдэн гэрнүүд, эд бараа хадагалха ехэ склад баригдажа байна. Нүхэр Орловой хүтэлбэрилдэг дархашуулай бригада хамагһаа һайнаар хүдэлмэрилжэ, мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

Мүнөө жэл уһан замшадай шэнэ тосхонһоо ашаа шэрэлгэ эхилхэ байна.

В. Байбородин.

Адуушан

ЗЭДЭ. Сталинай нэрэмжэтэ колхозой 2-дохи комплексно бригадын адуушан Цыден-Еши Жигмитов 25 жэл соо гансал адуу моридые харууһалжа, зундаа һүнинь манажа, ехэ оролдолго гаргана. Нүхэр Жигмитов бага наһанһаа эхилэн абатаяа ажал хэхэдээ, илангаяа мори харахадаа шадамар бэрхэ хүн байгаа. Тиимэһээ мүнөөшье хүрэтэр энэ ажалаа орхёогүй.

Ц. Сагалеев.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Хитадай Арадай Республикын Гүрэнэй соведэй приказ

ПЕКИН, мартын 28. (ТАСС). Синьхуа агентство иигэжэ дамжуулба: Хитадай Арадай Республикын Гүрэнэй соведэй иимэ приказ мүнөөдэр эндэ толилогдоо:

Нютагай правительствын олонхи түшэмэд, Түбэдэй хархис этэгээдүүд империализмтай үгэсөө хэжэ, бандидуудые суглуулан үймөө хэжэ, арад зондоо хоро хүргөө, далай-ламые хулгайлаа, тиигэжэ Түбэдые амгалан ёһоор сүлөөлхэ хэмжээ-ябуулганууд тухай 17 статьятай хэлсээе таһалдуулаа. Тиигээд Арадай-сүлөөрэлгын армиин Һасадахи сэрэгүүдтэ эсэргүүгээр мартын 19-нэй һүни Түбэдэй нютагай сэрэгүүд болон үймөөшэдэй хэһэн ехэ добтолгые тэдэнэр толгойлһон байна. Эхэ орондоо урбаһан, оронойнгоо нэгэдэлые һуларуулһан иимэ ябуулганууд гүрэнэй хуули ёһонтой огто таарaлдахагүй байна. Оронойнгоо бата нэгэдэл болон национальна нягта жагсаалые хамгаалха зорилгоор Гүрэнэй совет хадаа үймөөшэдые хүсэдөөр усадхахыень Хитадай Арадай-сүлөөрэлгын армиин Түбэдтэхи сэрэгэй округой частьнуудые уялгалаад, мүнөөдэрһөө Түбэдэй нютагай правительствые тараажа, тэрэнэй дүүргэдэг үүргэнүүдые Түбэдэй автономно район байгуулха талаар бэлэдхэл хэхэ комитедтэ даалгаха гэжэ шиидхэбэ. Түбэдэй автономно районие байгуулха талаар бэлэдхэл хэхэ комитедэй түрүүлэгшэ далай-лама Дынь Цзэндяцо гэгшын хулуугдаад, үймөөшэдэй гарта мүнөө дээрээ байһан үедэ тус комитедэй түрүүлэгшын уялгые дүүргэгшээр Түбэдэй автономно район байгуулха талаар бэлэдхэл хэхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо банчан-эрдэни Чугиганцаниие томилхо. Түбэдэй автономно районие байгуулха талаар бэлэдхэл хэхэ комитедэй саг үргэлжын комитедэй гэшүүн Пабал Чжолэнамджи гэгшые бэлэдхэл хэхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшоор томилхо; саг үргэлжын комитедэй гэшүүн, бэлэдхэл хэхэ комитедэй генеральна секретарь Нгабу-Нгаван Джигми гэгшые бэлэдхэл хэхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо болон генеральна секретаряар томилхо. Эхэ орондоо урбагшад Соркан Ванцингэлэ, Нюсяр Тудэньтаб, Сянька Димэдоджи (Сясур), Юйто Лжасидуньчжу, Чизян Лосан Иси, Гачжан Лосан Жэньцзэн, Дал Лосан Самдэнь, Кэмэ Сонамвандю, Жуннансэ Тудэньнорсан, Пал Түдэньведэнь, Оси Тудэньсанчо; Нансэлинь Баньдьордимэ, Мэньдьилинь Дья Янцзяньцэнь, Гарбэнь Цэвандоджи, Пачо, Весэцзяньцэнь (Гуньдэлинь Цзаса), Гуньгалама И Гамаба Жибэ-Доцзи гэгшэдые—хамта 18 хүниие Түбэдэй автономно район байгуулха талаар бэлэдхэл хэхэ комитедэй гэшүүдэй тушаалнууд... мүн тэдэнэй эзэлжэ байһан ... тушаалнуудһаа гаргаад, ... хуулиин ёһоор тус бүринень ... хэ. Тиихэтэй хамта Түбэдэй ... номно район байгуулха талаар ... лэдхэл хэхэ комитедэй гэшүү... Дэн Шао-дун, Чжань Хуа-юй, ... И-жань, Ляп Сюань-сянь, ... Дунь-чжуцэжэпь; Чжаньтун ... намлжи Гадэньчба Тудэнь... Цзянь-Бэцылэ, Апэ Цэдэньдж... Доджицэдэнь, Сежодун... Цзяньцэнь-Пэньцо, Лосанцы... Цюедьор, Пэньцованцю, Ван... шэн гэгшэдые—хамта 16 хү... томилхо. Түбэдэй автономно ... байгуулха талаар бэлэдхэл ... комитет, тэрэнэй толгойлжо б... ламанар болон Түбэдэй бүхы ... хүн зон батаар эмхидэн жа... үймөө түргэнөөр дараха, ... өөрыгөө хамгаалха хүсые бэхи... хэ, бүхы үндэһэ яһанай хүн ... аша туһые хамгаалха, ниитын... тогтоохо хэрэгтэнь Арадай-с... рэлгын армида хамтынгаа хү... оролдолгоор туһалха, мүн шэ... мократическа социалистическ... бэдые байгуулхын түлөө тэ... гэжэ найдажа байһанаа эли... лэн мэдүүлнэб.

Премьер Чжоу Энь-...

1959 оной мартын 28.

Кисиин правительствода депутадууд-социалистнууд этигэнэгүй

ТОКИО, мартын 28. (ТАСС). Парламентын доодо палатын мүнөөдэрэй заседани дээрэ депутадууд-социалистнууд Кисиин правительствода этигэхэгүй байһан тухайгаа мэдүүлээ.

Кисиин правительствода этигэхэгүй тухай резолюци дурадхаһанаа тайлбарилхадаа, социалистическэ партиһаа депутат Осиро Ито иигэжэ мэдүүлээ. Кисиин кабинет хадаа Хитадай Арадай Республикада харша политика ябуулна, японо-американска сэрэгэй нэгэдэл бэхижүүлхэ оролдолго гаргана. Дай хэхэһээ Япон арсаха ёһотой гэһэн Конституциин 9-дэхи статьяе Кисиин кабинет сахинагүй. Премьер-министр, партиин түрүүлэгшэ байһанаа хэрэглэн, Киси ядерна зэбсэгһээ Японой арсаха тухай тогтоол парламентда абхуулхагүй гэжэ оролдодог байха юм.

Кисиин кабинедэй экономическа политикань ямар бэ гэхэдэ, оронээ зэбсэглэхэ, томо баяшуулай аша туһа хараха ябадалда зорюулагдана. Тиихэдэ хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ эсэргүү хашалта хэһээлтэнүүдые правительство хэдэг байна гэжэ Ито хэлээ.

Зонхилхы парти бологшо либерально-демократическа партиин депутадуудай олонхиинь дуугаар энэ резолюци буруушаагдаһан байна.

Великобританиин компар... съезд

ЛОНДОН, мартын 28. (ТА... Великобританиин Коммунист... партиин XXVI съездын мүнө... лөөнэй заседани дээрэ делега... гүйсэдкомой политическэ э... лые саашань зүбшэн хэлсэһэ... на. Компартиин генеральна с... тарь Голланай элидхэл соо н... лан хэлэгдэһэн заабаринууды... хэлэгшэд бултадаа дэмжээ. ... тийна ажабайдалай болон хүд... риин элдэб асуудалнууд тухай ... тоходоо партиин политикые ... сэхээр бэелүүлхэ шухала б... үгэ хэлэгшэд онсолон тэмдэг... байна.

Англиин сэрэгүүдэй ФР... маневр хэлгые буруу...

БОНН, мартын 28. (ТАСС). ... небургска талада Англиин сэр... дэй маневр хэһэнһээ уламж... тарянай газар, ой модон ... уһа намаг хатааха канал... ехээр гэмтээгдээ. Олон харгы... муудаһан байна гэжэ «Гамб... абендблат» газетэ мэдээсэнэ.

Зольтаудахи нютагай засага... ганууд ФРГ-гэй канцлер Аден... та буруушаалгын телеграмма... гээгээ. Хүдөө ажахыда горьто... хидол ушаруулдаг Англиин ... гүүдэй манёврнуудые болю... тула Аденауэрай зууршалга ... тухай тэдэнэр эрилтэ хэһэн ...

Алжиртахи дайн байлдаан

ПАРИЖ, мартын 28. (ТАСС). Францийн сэрэгүүдэй болон Алжирай Национально-сүлөөрэлгын армиин частьнуудай хоорондо Алжирай олон районуудта шанга тулалдаанууд боложол байһаар. Алжир департаментын урда талын хубида үсэгэлдэр болоһон тон шанга байлдаанууд тухай Парижай хэблэл мэдээсэнэ. Франциин талаһаа эдэ байлдаануудта парашютистнуудай самолёдууд хабаадалсаһан байха юм. Франциин командованиин мэдээнһээ хаража үзэхэдэ, Алжирай патриодуудай талаһаа эдэ байлдаануудай үедэ 136 хүн алуулаа. Франциин сэрэгүүдһээ 6 хүн алуулһан байна гэжэ мэдээсэгдэнэ.

Франциин колонизаторнуудтай нягта холбоотой Алжирай зарим бүлэг хүнүүдэй түлөөлэгшэдшье Алжиртахи Национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе зэбсэгтэ хүсөөр дараха гэһэн һэдэлгэнүүдэй хүсэд урагшагүй байһыень харахадаа, Алжирые сүлөөлхэ национальна фронтын түлөөлэгшэдтэй хэлсээ хэхэ шухала гэжэ тобшолол хэдэг болоһондо Парижай хэблэлэй шэнжэлэгшэд анхарал хандуулна.

Лисынманайхид сэрэгэй бэлэдхэл хэнэ

ПХЕНЬЯН, мартын 28. (ТАСС). Эндэ абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Урда Корейн зүүн эрье шадар лисынмановска армиин ехэ манёвр апрелиин 1-һээ 5 хүрэтэр бол... байна. Энэ манёврто 50 гара... ган солдат, офицер хабаадах...

Уласхоорондын шэнжэлэл

ЭГЭЭЛ ДЭЭДЭ ТУШААЛТАНАЙ ЗҮБЛӨӨ ЗАРЛАХА АСУУДАЛДА ХЭНЭЙ ЯМАРААР ХАНДАЖА БАЙҺАН ТУХАЙ

Зүүн болон баруун оронуудай правительствын толгойлогшонорой зүблөө зарлаха гээшэ хойшолуулагдашагүй шухала хэрэг гэжэ дэлхэй дээрэ һүүлэй үедэ болоһон ушар хэрэгүүд үшөө дахин харуулба. Иимэ зүблөө зарлаха тухай Советскэ правительствын нэгэнтэ бэшэ оруулһан дурадхалые бүхы түбинүүдэй олониитэ дэмжэжэ байна. Мүн баруун капиталистическэ гүрэнүүдэйшье олон миллион зон энэ дурадхалые халуунаар һайшаана. Дээдэ тушаалтанай зүблөө зарлаха тухай юун гэжэ һананат гэһэн асуудал США-да «Нью-Йорк таймс» газетэ, Англида «Дейли экспресс» газетэ олониитын үмэнэ табижа, асууһан байна. «Правительствын толгойлогшонорой хоорондо хэлсээ хэжэ, уласхоорондын шухалын шухала асуудалнуудые шиидхэхэ гэһэн бодолые США-гэй хүн зон хаа хаанагүй дэмжэнэ» гэжэ «Нью-Йорк таймс» газетын шэнжэлэгшэ Рестон бэшэнэ. Тэрэшэлэн «Дейли экспресс» газетэ иигэжэ мэдээсээ: «Хэрбээ Хрущев болон баруун гүрэнүүдэй толгойлогшонорой хоорондо зүблөө зарлабал, энээнэй ашаар уласхоорондын шухалын шухала асуудалнууд шиидхэгдэхэ гү, юун гэжэ һананат?» гэһэн асуудалда харюусаһан англиинхидай 64,5 процентнь зүблөөндэ табигдаха асуудалнууд амжалтатайгаар шиидхэгдэхэ ёһотой гэжэ хэлээ, тиихэдэ асуугдаһан зоной 18,5 процентнь тэдэ асуудалнууд шиидхэгдэхэгүй гээ, мүн 17 процентнь һанамжаяа хэлээгүй.

Эгээл дээдэ тушаалтанай зүблөө зарлаха дурагүй байһан баруунай правительствонууд иимэ зүблөө зарлаха гэһэн арад зоной хүсэтэ ехэ хүдэлөөндэ түригдэхэдөө, һанамжаяа мүн хубилгаха баатай болоһон байна. Һүүлэй үедэ, илангаяа Англиин премьер-министр Макмилланай Советскэ Союзда ерээд ошоһоной һүүлээр баруун правительствонуудай һанамжа эли бодо ондоо болоо.

Манай орондо ерээд ошоһонойнгоо һүүлээр Макмиллан Париж, Бонн, Вашингтоноор ябаа. Тиихэдээ эгээл дээдэ тушаалтанай зүблөө зарлаха тухай асуудал энэ ябалгандаа голложо зүбшэн хэлсэһэн байна. Англида парламентын һунгалтын болохоёо байһанһаа шалтагаалан, Англидахи политическэ байдалай хурсадажа байһые хараадаа абан, Англиин премьер хадаа эгээл дээдэ тушаалтанай зүблөөн зарлагдаха ёһотой гэжэ хэлэдэг болонхой гээд баруунай олон шэнжэлэгшэд тэмдэглэбэ. Энээниие буруу гэжэ хэлэхын аргагүй. Һунгалтын урда тээ лейбористнүүдтэй хэхэ тэмсэлдэ гадаадын политикын асуудалнууд гол шухала асуудалнуудай нэгэн байха гэжэ Англиин консерваторнуудай толгойлогшод һайн ойлгоно бшуу. Тиимэһээ Англиин правительствые толгойлжо байһан консерваторнууд мүнөө үеын шухалын шухала асуудалнуудые хэлсээ хэжэ шиидхэхэ гэһэн Англиин арад зоной эрмэлзэлые тоонгүй байха аргагүй гэжэ Американ шэнжэлэгшэ Маркис Чайлдс бэшэнэ.

Мүн энэ ушарые президент Эйзенхауэр Макмиллантай хэлсээ хэхэдээ баһал хараадаа абаа гэжэ Америкын хэблэлэй бэшэһэнһээ харагдана. Эгээл дээдэ тушаалтанай зүблөө зарлуулхые Эйзенхауэр юундэ дурагүйгөөршье һаа, зүбшөөгөөб гэхэдэ, тэрэ Макмиллантай нүхэд байһан туладаа, мүн лейбористнүүд Англиин засаг гартаа абанаа гү гэжэ айһан дээрэһээ зүбшөөгөө гэжэ Эйзенхауэр Макмиллан хоёрой хэлсээнэй дүүрэмсэээр, «Дейли Ньюс» газетын корреспондент О Доннел бэшэһэн байна.

Тиибэ яабашье, юрэдөөл Эйзенхауэр Макмиллан хоёр зүблөөгөө дүүргэхэдээ, СССР, США, Англи болон Франциин правительствын толгойлогшонорой зүблөөе зарлаха гэһэн бодол хоюулаа һайшааһан байна. Энээнииень бүхы дэлхэйн хүн зоной һайшаан угтаһаниинь ойлгосотой. Гэбэшье мүн һанаагаа зобохо шалтагаанууд баһал олон бии.

Ушар юуб гэхэдэ, баруун гүрэнүүд дээдэ тушаалтанай зүблөө зарлахые зүбшөөбэшье, тэрэниие зарлаха ябадалда элдэб һаад тойбо урдынхидаал адляар татаха һанаатай.

Правительствын толгойлогшонорой зүблөө зарлаха гэжэ баруун гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй дурата дурагүйгөөршье һаа зүбшөөгөөд байхада, энээндэнь уласхоорондын түгшүүрилтэ шанга байдалые һуларуулха дурагүй хүнүүд айхабтар ехээр дураа гутаһан байна. Дураа гутагшадай тоодо нэн түрүүн Баруун Германиин засагаархид ороно. Эгээл дээдэ тушаалтанай зүблөөнэй һүүлээр «Баруун Германиин армиие атомна зэбсэгээр зэбсэгжүүлхэ аргагүй боложо болохо» гэжэ Аденауэрай правительство айна гээд Баруун Германиин «Зюддейче Цейтунг» газетэ бэшэбэ. Мүн тэрэшэлэн буу зэбсэг түргэнөөр бүтээлгэһээ, Баруун Германиин армиин һэргээгдэжэ байһан ушарһаа айхабтар ехэ олзо олодог Америкын зарим баяшуул ехээр дураа гутаа.

«Советскэ Союз бодото дээрээ энхэ амгалан байдал тогтоохые оройдоошье хүсэнэгүй, харин тэрэ бүхы дэлхэйн гүрэнүүдые мэдэлдээ оруулха гэжэ урдынхидаал адли эрмэлзэнэ» гээд «Нью-Йорк Таймс» газетэ бэшэһэн байна.

Советскэ Союзые айхабтар ехээр үзэн ядадаг дээрэһээ бодото байдалые зүбөөр сэгнэжэ шадахаяа болиһон хүнүүд лэ иимэ тэнэг хардалга гүрдэлгэ хэнэ гэжэ үнэн сэхэ хүн бүхэн элеэр ойлгоно. Зүүн, баруун оронуудай правительствын толгойлогшонорой хоорондо хэлсээ хэжэ, уласхоорондын арсалдаата асуудалнуудые эбэй ёһоор дары шиидхэхэ гэһэн бүхы дэлхэйн арадуудай хүсэтэ эрилтые тэнэг тэншүү хүнүүд замхаажа шадахагүй.

АЗИДА ИМПЕРИАЛИСТНУУДАЙ ҮЙЛДЭЖЭ БАЙГАА ХОРОТО ЯБУУЛГАДА ЭСЭС ТАБИХА

Алас Дурна зүгтэ, мүн Номгон океанай шадар амгалан тайбан байдалтай газар, түбхын түрүүндэ ядерна буу зэбсэгһээ сүлөө газар байгуулха тухай КПСС-эй XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэл соо хэлэгдэһэн зүйлые Алас Дурнын оронуудтахи хүн зон халуунаар һайшаагаа.

Советскэ дурадхалай онсо ехэ удхашанартай байһыень, саг соогоо хэгдэһыень Азиин оронуудай арадууд эли тодоор ойлгоно. Үнэхөөрөөшье тэдэнэй энхэ амгалан байдал хэды дахин империалистнуудай зүгһөө, түбхын түрүүндэ США-гэй зүгһөө аюулда ороо гээшэб! Тусхайлбал эб найрамдалда харша ябуулга булимтархы бүлэглэл бологшо СЕАТО эрхилнэ, Холбоото Штадууд Хитадай Тайвань аралые эзэмдээд байна. Америкын муухай туһамаршад болохо Чан Кай-шиин золигууд арадай Хитадые саг үргэлжэ занаһа зандана, гадна Япониие США-гэй атомна база болгохо гэһэн түсэб зохёогдонхой, мүн Индонезиин дотоодын хэрэгүүдтэ империалистнууд оролсоно.

Империалистнуудай булимтархы бүлэглэлнүүдтэ орохоһоо арсаад, СССР болон КНР-тэй хани барисаатай болоһон Камбоджын бэеэ даанхай гадаадын политика ябуулхадань колониальна гүрэнүүд ехээр дураа гутаа. Энэ замһаань Камбоджые хадууруулжа, СЕАТО-до оруулхын тулада империалистнууд тэрэ ороной правительствода эсэргүү үгэсэлгэ һаяхан эмхидхээ. Гэбэшье үгэсэлгэ хэгшэд элир... дэжэ тушаагдаа. Тиихэдэнь ... боджын хилэдэ тон дүтэхэн ... Вьетнамай, Таиландын сэрэг... рикынхидэй хабаадалгата... сэрэгэй һургуули хээ. Сэрэгэ... гуули хэжэ, һүр хүсөө хару... энээгээрээ Камбоджа болон ... Зүүн Урдахи бусад оронуудые ... гаха гэһэн зорилго империа... нууд урдаа табиһан байна ... Камбоджын «Реалитэ Камб... ен» газетэ бэшэбэ. Теэд Ка... жын арад айнагүй. Тэрэнэй ... хэг зоригтой тэмсэлые эб на... далда дуратай бүхы хүнүүд, ... тоодо совет арад, Советскэ п... тельство дэмжэнэ.

Тэрэшэлэн һүүлэй үедэ ... тохёолдоһон байдал тушаа ... арадууд һанаагаа зобоно. Ю... хэдэ Индохитад тушаа Жене... хэгдэһэн хэлсээе Америкын ... ралтаар Лаосой засагаархи... дүүлигээр эбдэнэ. Лаосой сэр... Вьетнамай Республикын ... байд гээд лэ дабана. США Л... СЕАТО-до оруулаад, тэрэниие ... рэгэй база болгохые хүсэнэ.

Ушар иимэһээ Номгон ... шадар, Алас Дурна зүгтэ энх... галан байдалтай газар бии бо... тон шухала болоод байһаниинь ... тэ. Энэ талаар мүнөө илангая... байдал тогтонхой. СССР, ... КНДР, ДРВ, Инди, Индонези, ... ма болон эндэхи бусад хэдэ... нууд эб найрамдалай пол... ябуулна. Тиимэһээ энхэ а... байдалтай газар эндэ бии б... гээшэ айхабтар ехэ удхаша... хэрэг мүн.

Н. Чиг...

Редактор Ц. Ц. ЦИБУД...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов партийной жизни—34-05, экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35-14, культуры и быта—24-74, писем и рабселькоров—40-49, отдел переводов, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н00998. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 48...